

Knjižničarske novice

letnik 27; številka 5/6, 2017

NARODNA IN
UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

Kazalo

3	Kaj se bere v knjižnici?
6	Pogovor s tremi moderatorji portala dobreknjige.si, 1. del
10	»Specialne knjižnice so odvisne od bogastva in zrelosti družbe«. Intervju z dr. Luko Vidmarjem
12	»Več članov imamo, močnejši smo – skupaj s knjižnicami!« Intervju z Vincentom Bonnetom
14	Podpora velikošolskih knjižnic odprti znanosti v Evropskem raziskovalnem prostoru
17	Regionalno srečanje nacionalnih ISBN agencij 2017
19	Ali se splača vlagati v branje?
23	Obmejne knjižnice in možnosti mednarodnega sodelovanja
25	80 let knjižnice Loškega muzeja Škofja Loka
29	Pet minut za knjižnico
30	21. srečanje predračunalniških knjižničarjev v NUK

**“Odpri knjigo in knjiga bo
odprla tebe.”**

(Antonio Gala)

Drage bralke in bralci Knjižničarskih novic,

letošnje leto je leto branja. Pod okriljem Gospodarske zbornice Slovenije že od začetka letošnjega leta poteka kampanja »Slovenija bere«, katere namen je navdihniti slovence za branje. Temu cilju se pridružuje tudi Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, ki v tem duhu pravkar pripravlja kongres z naslovom »Ustvarimo državo bralcev«. Tudi ustvarjalci Knjižničarskih novic se pridružujemo bralnemu virusu, ki ga slikovito povzema naša tokratna naslovnica in večina tokratnih prispevkov. Želimo si, da simbol, ki smo si ga izposodili iz akcije Mestnega potniškega prometa »Rezervirano za branje« postane vseslovenski prepoznavni znak, ki opozarja na pomen bralne pismenosti in branja. Veliko užitkov ob branju vam želim,

Mojca Trtnik
odgovorna urednica

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Martina Rozman Salobir

Odgovorna urednica: Mojca Trtnik (e-pošta: mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si)

Uredniški odbor: Branka Kerec, Meta Kojc, Bojana Medle, David Ožura, Veronika Potočnik, Sabina Šolar,

Magdalena Svetina Terčon, Damjana Vovk

Oblikoval in tehnično uredil: Matej Zorec

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o., Ljubljana

Fotografija na naslovnici: Simbol akcije LPP »Rezervirano za branje«

Naklada: 260 izvodov

Navodila za pripravo prispevkov so dostopna na spletnem portalu Knjižničarskih novic.
<http://old.nuk.uni-lj.si/knjiznicarskenovice/v2/ObvestiloAvtorjem.aspx>

Naročila in odpoved tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic

knjiznicarske.novice@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-148

Naročnina za leto 2016: 50,00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike,
30,00 EUR za dostop do elektronske oblike.

Kaj se bere v knjižnici?

Niko Praznik
Mestna knjižnica Ljubljana
niko.praznik@mklj.si

K raziskavi bralnih navad uporabnikov knjižnice, katere izsledki so povzeti v članku »Kaj se bere v knjižnici?«, me je spodbudila statistika izposoje serijskih publikacij, ki jo beležimo preko programa Cobiss. Ob preučevanju te statistike sem si zastavil vrsto vprašanj, povezanih z bralnimi navadami obiskovalcev knjižnice, zato sem sem odločil narediti raziskavo branja časopisov in revij, ki se vsakodnevno izposojajo za branje v knjižnici in niso zabeležene v sistemu Cobiss. Namen raziskave je ugotoviti, v kakšni meri se izposoja na dom pokriva z izposojami v knjižnici. S sodelavci smo z metodo opazovanja spremljali izposajo časopisov in revij v trimesečnem obdobju, od meseca marca do meseca maja 2017, in beležili izposojeno gradivo za branje v bralnici Knjižnice Jožeta Mazovca, eni od območnih enot Mestne knjižnice Ljubljana.

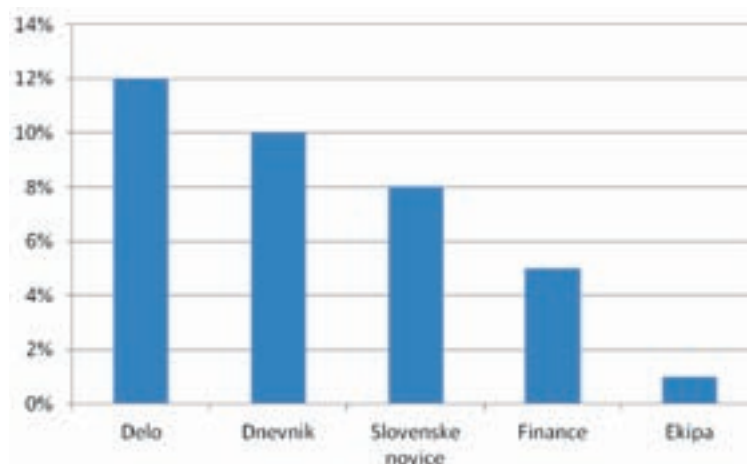
Pri izbiri metode sem se odločil za metodo opazovanja, tj. sociološko metodo, pri kateri je opazovalec v pasivni vlogi in le beleži potek dogajanja. Izbrana metoda se je pokazala za konkretno raziskavo primerna, glede na to, da je v primerjavi z drugimi metodami (anketa, intervju) bolj celostna, saj opazovalec lahko dojamemo celotno družbeno situacijo oziroma pridobi celovito sliko o obravnavani skupini ali organizaciji. Pri izvajanju metode sistematičnega opazovanja smo bili s sodelavci pozorni na to, da kot opazovalci ne bi z drugačnim oziroma s spremenjenim vedenjem zaradi opazovanja oziroma beleženja izposojenega gradiva vplivali na vedenje opazovanca, v našem primeru na uporabnika knjižnice. Pri uporabi izbrane metode smo bili pozorni še na nekatere druge morebitne napake izvajalca metode, tj. opazovalca, npr. na uporabo nejasnih izrazov, napačno beleženje, pozabljenost beleženja. Čeprav je sistematično opazovanje v osnovi kvalitativna metoda, se lahko izvede tudi kvantitativno, z indikatorji in merjenjem, kot v našem primeru. Za doseg realnih rezultatov smo bili posebej pozorni, da ne bi prišlo do opazovanja z udeležbo, torej da

zaposleni opazovalec ne bi vplival na izbor uporabnika, opazovanja.

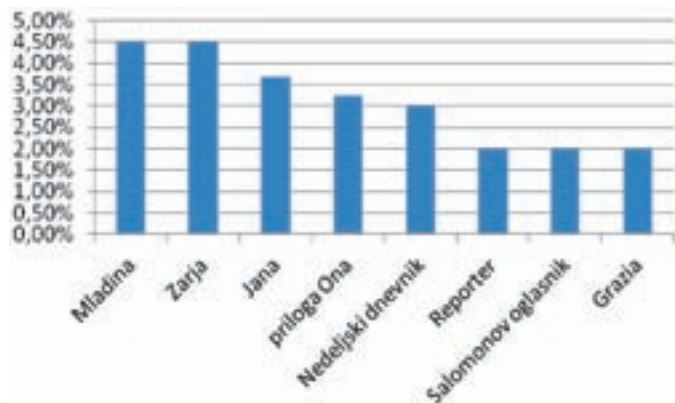
Še preden smo začeli z beleženjem, sem postavil nekaj hipotez. Prva je bila, da se dnevno časopisje bere več od revij, saj so dnevne informacije bolj aktualne za obiskovalce od drugih tematik. Druga hipoteza je bila povezana s časom branja: pričakovali bi, da se v bralnici bere več in pogosteje v dopoldanskem času, ob

upoštevanju dejstva, da si lahko vzamejo upokoenci ter brezposelni več časa za branje od zaposlenih, ki pogosteje prihajajo v popoldanskem času. Tretja hipoteza je bila, da se tretjina revij ne bere vsakodnevno, saj je izbira zelo velika in bralci bodisi nimajo toliko časa bodisi pa gre za strokovne revije, ki ne vzbudijo njihovega interesa. Četrta hipoteza je bila, da je zanimanje za tuje revije zanemarljivo, saj uporabniki v večini raje berejo v maternem jeziku. Zadnja, peta hipoteza je bila povezana z izborom gradiva: pričakovati bi bilo, da bo izposoja v knjižnici precej drugačna od izposoje na dom, torej da si uporabniki na dom izposojajo drugo gradivo, kot ga prebirajo v knjižnici.

Izposoja časopisov in revij je izražena v odstotkih, glede na izposajo vseh serijskih publikacij, ki so se v omenjenem obdobju

Rezultati raziskave so pokazali, da **dnevno časopisje**, Delo, Dnevnik, Slovenske novice, Finance in Ekipa, bere slabih 36 % uporabnikov dnevno. Najbolj brano je Delo z dobrimi 12 %, nato Dnevnik z 10 %, sledijo Slovenske novice 8 %, Finance slabih 5 % in Ekipa z nekaj manj kot odstotkom.

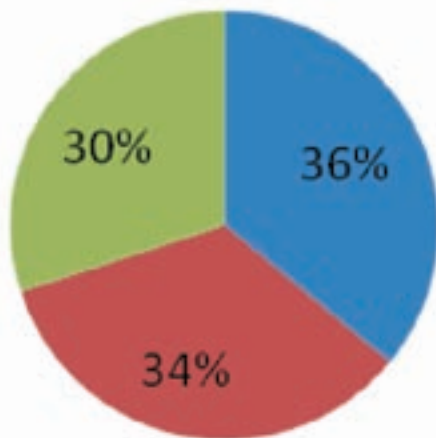

Tedniki so brani 34 % odstotno, kar je sicer le nekoliko manj v primerjavi z dnevnimi časopisi, a treba je upoštevati, da je bilo pri tednikih branih osemnajst različnih naslovov v primerjavi z le petimi dnevniki. Odstotek najbolj branih tednikov namreč precej odstopa od največ prebiranih dnevnikov. Med tedniki sta najbolj brani Mladina in Zarja, ki zasedata peto in šesto mesto med serijskimi publikacijami s skoraj 4,5 %. Sledi Jana s slabimi 4 %, priloga Ona in Nedeljski dnevnik s približno 3 %. Nato se zvrstijo Reporter, Salomonov oglasnik, Grazia, ki imajo branost nekaj več kot 2 %. Pod dvema odstotkoma pa najdemo Vklomp, Nedelo in nekatere druge naslove.

izposojale. Vzorec izposojenih publikacij je bil reprezentativen, saj je bil nekaj manjši od 2000 izposoj.

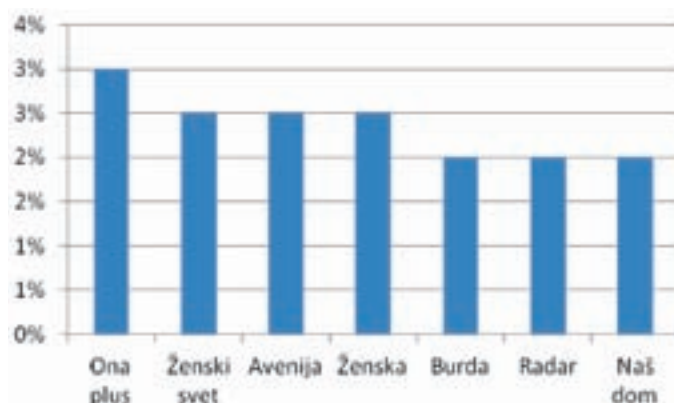
Prvo hipotezo, da se dnevno časopisje bere več od tednikov in mesečnikov, lahko potrdimo. Čeprav je odstotek bralcev, ki si izposojajo dnevno časopisje, le za dva odstotka višji od tistih, ki pogosteje berejo tednike, in za šest odstotkov višji od bralcev mesečnikov, moramo upoštevati, da je tednikov vsaj petkrat več in mesečnikov

■ dnevnik ■ tednik ■ mesečnik

vsaj desetkrat več. Očitne razlike se kažejo v tem, da se večina dnevnikov več bere od najbolj branega tednika ali mesečnika. Po drugi strani pa se moramo zavedati, da lahko ravno veliko število naslovov oziroma pestra izbira tednikov in mesečnikov obojim zmanjšuje branost.

Drugo hipotezo, da se več bere v dopoldanskem času, lahko delno potrdimo, saj je delež branih časopisov in revij v dopoldanskem času okrog 60 % v primerjavi s popoldanskim časom, ko je navedene publikacije bralo 40 % vseh bralcev. Ne velja pa to za vse časopise in revije, saj so bile posamezne, ki so jih uporabniki brali nekoliko več popoldan. Najbolj izrazit odstotek se kaže pri prebiranju dnevnikov, kjer je odstotek branja dopoldan 62 %, pri tednikih 60 % in pri mesečnikih 59 %. Tudi tuje časopise in revije 60 % bralcev bere dopoldan. Če pogledamo posamezne serijske publikacije, ima najvišji odstotek Schöner Wohnen, ki jo je prebiral 83 % bralcev. Tako visok odstotek pa moramo jemati nekoliko z rezervo, saj revija ni bila med najbolj branimi. Med serijskimi publikacijami s 3 % branostjo in več je bila največkrat izposojena priloga Ona, ki jo je

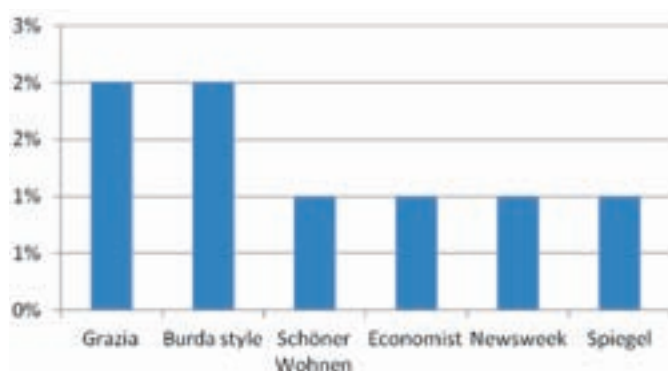
Mesečniki so brani v 30 %, upoštevanih pa je kar 49 različnih naslovov. Med mesečniki je najbolj brana revija Ona plus, ki zaseda skupno deveto mesto glede na celotno izposajo in je bila izposojena v 3 %. Sledijo Ženski svet, Avenija, Ženska, katerih izposoja se je gibala med 2-3 %. Pod dvema odstotkoma najdemo revije Burda style, Radar, Naš dom, Elle, Schöner Wohnen in še nekatere druge.

prebiral kar 72 % ljudi v dopoldanskem času. Sledijo Slovenske novice 71 %, Jana 64 %, Mladina 63 % in Dnevnik 61 %. Delo, ki spada med najbolj brane serijske publikacije, je bilo brano v dopoldanskem času 57 %. Je pa nekaj serijskih publikacij, ki so bile več brane v popoldanskem času. Med pogosteje branimi sta bila Reporter s 53 % in Zarja z 51 %, med tujimi pa Economist s 56 %. Je pa treba poudariti, da je bilo takšnih publikacij precej manj in tudi njihov odstotek branja

■ dopoldan ■ popoldan

Vsaj tretjina revij ni branih vsakodnevno. Pokazalo se je celo, da skoraj polovice revij bralci za branje v bralnici v treh mesecih sploh niso vzeli v roke. To lahko pripišemo pestri ponudbi revij, saj je v knjižnici na voljo nekaj manj kot 150 različnih naslovov.

Delež izposoje **tujih revij** je bil dobrih 8 %. Najbolj brani sta italijanska revija Grazia in nemška revija Burda style. Obe je bralo približno 2 % uporabnikov. Nekaj zanimanja je bilo še za Schöner Wohnen, Economist, Newsweek in Spiegel, katerih izposoja v bralnici se je gibala okoli enega odstotka. Zelo redko so si bralci izposodili Foto Magazin, Scientific American in revijo Time. Slednji je bil izposojen za branje zelo redko, čeprav ima običajno kar nekaj izposoj na dom.

v popoldanskem času je bil precej manj izrazit.

Tretjo hipotezo, da se vsaj tretjina revij ne bere vsakodnevno, lahko potrdimo. Pokazalo se je celo, da skoraj polovice revij bralci za branje v bralnici v treh mesecih sploh niso vzeli v roke. To lahko pripišemo pestri ponudbi revij, saj je v knjižnici na voljo nekaj manj kot 150 različnih naslovov. Druge razloge lahko iščemo v tem, da gre pri omenjenih revijah večinoma za strokovne revije, ki se ne berejo vsakodnevno in zahtevajo bolj poglobljeno branje, zato si jih člani raje izposojajo na dom.

Četrto hipotezo, da je zanimanje za tuje revije zanemarljivo, lahko delno potrdimo. 8 % delež branja tujih revij je videti na prvi pogled dokaj nizek, kar lahko delno pripišemo slabšemu znanju angleščine, nemščine, francoščine in italijanščine v primerjavi z maternim jezikom in tudi specifičnosti posameznih revij. Najbolj brani tuji reviji, *Grazia* in *Burda style*, ki sta imeli branost okrog 2 %, sta bili na prvi pogled res malo brani. Če pogledamo vrstni red branosti, pa zasedata šestnajsto in sedemnajsto mesto med vsemi naslovi,

kar ni zanemarljivo. Zavedati se moramo, da imajo vse serijske publikacije, razen treh najbolj branih dnevnikov (*Delo*, *Dnevnik*, *Slovenske novice*), branost pod petimi odstotki.

Zadnjo, peto hipotezo, da si bralci izposojajo na dom večinoma druge revije, kot jih berejo v bralnici, lahko le delno potrdimo. Čeprav to ne velja povsem za vse serijske publikacije, se večina najbolj izposojanih kar precej izposoja tudi na dom. To velja tako za najbolj brane dnevnike (*Delo*, *Dnevnik*, *Slovenske novice*, *Finance*) kot tednike (*Mladina*, *Zarja*, *Jana* ...), pa tudi za mesečnike (*Ona plus*, *Ženski svet*, *Avenija* ...). Izjema med tedniki je videti revija *Grazia*, ki je med statistiko izposojenega gradiva ne najdemo. Slednje pa moramo pripisati temu, da jo ima Mestna knjižnica Ljubljana le v enem oddelku in je izposoja precej nizka. Iz rezultatov pa lahko ugotovimo, da dnevniki, ki so brani v bralnici, vseeno niso tako zelo izposojani na dom: pri tem

prednjačita tednika *Mladina* in *Zarja* ter mesečnika *National geographic* in *Burda style*. Najbolj izposojani dnevnik je *Delo*, ki je skupno na osmem mestu glede na izposajo.

V zaključku lahko ugotovimo, da se izposoja v bralnici v določenih segmentih pokriva z izposajo na dom, v vrsti segmentov pa je branost različna. Če dane rezultate primerjamo s statistiko Cobiss, sicer na ravni celotne Mestne knjižnice Ljubljana, ugotovimo, da imajo serijske publikacije določene specifičnosti. Nekatere se večinoma berejo v knjižnici, druge si bralci raje izposojajo na dom. Jezikovna bariera je še vedno nekoliko pristotna ali pa gre le za tematike, ki naših bralcev pri tujih publikacijah ne pritegnejo v večji meri. Splošna ugotovitev pa je, da je naslovov v knjižnici dovolj in imajo bralci res pestro izbiro, četudi moramo v posameznih primerih bralce napotiti drugam, ko občasno vprašajo po kakšnem naslovu, ki ga v naši enoti nimamo. ●

Viri

- Flere, S., Sociološka metodologija: temelji družboslovnega raziskovanja, Maribor: Pedagoška fakulteta, 2000.
- http://home.izum.si/cobiss/top_gradivo/

Pogovor s tremi moderatorji portala dobreknjige.si, 1. del

Roman Rozina
Mestna knjižnica Grosuplje
roman.rozina@gro.sik.si

O portalu in še o čem ...

Portal Dobreknjige.si je v razmeroma kratkem času, odkar je začel delovati (konec leta 2014), prevzel vlogo osrednjega knjižnega portala pri nas. Seveda brez kompetentnih bibliotekarjev, ki s svojimi anotacijami dajejo pravo vsebino in ton portalu, le-ta ne bi bil to, kar je. V Knjižničarskih novicah je lani (2016) izšel pogovor z glavno urednico portala Luano Malec, sedaj pa ta prispevek nadgrajujemo z intervjujem s tremi moderatorji - vnašalci iz različnih koncev Slovenije. Najprej je bilo mišljeno, da intervjuvanci spregovorijo samo o problematiki portala, ker pa je vsako knjižničarjevo delo pogojeno najprej z njegovo bralno in siceršnjo poklicno izkušnjo ter vpeto v širši kontekst vsake posamezne knjižnice in slovenskih splošnih knjižnic nasploh, se nam je zdelo primerno (in verjamem, da bo zanimivo za bralce), da vprašanja razširimo tudi na druga področja razvoja naše knjižničarske stroke.

Na marčevskem literarnem torku, strokovnem izpopolnjevanju za portal Dobreknjige.si (Vrednotenje književnosti v knjižnicah in razvoj bralne kulture II.) smo lahko slišali, da je potrebno obrniti hierarhijo pisatelj-knjiga-založba-knjigarna/knjižnica-bralec in v izhodišče postaviti bralca. Zato v tem smislu najprej vprašanje o vaših bralnih izkušnjah: kako vas je osvajalo branje v otroštvu, mladosti ... vse do danes? Katere knjige bi v tem smislu izpostavili? Morda nekaj tudi o ljudeh, ki so vas navdušili za branje, brusili vaš bralski okus ...

Barbara Kužnik (BK) Z lahkoto se miselno povrnem v tisti čas otroštva in mladosti, ko sem se pričela spoznavati s knjigami. Najprej mi je brala mama, prikupne otroške knjigice za lahko noč, in mi s tem priljubila ter privzgojila ljubezen do branja. Z odrasčanjem sem samostojno pričela segati po raznoraznem čtivu in se pogosto zatekala v svet branja. Rastla sem z otroškimi knjižnimi junaki (Ferdinand, Maček Muri, Zvezdica zaspanka itd.), se v OŠ spoznavala z deli zahtevnejših avtorjev (Cankar, Tavčar, Jurčič, Vandot) in kasneje

pričela usvajati dela svetovnih avtorjev, katerih romani so name delovali precej evokativno (Hemingway).

Julijana Voroš (JV) Veliko sem brala predvsem v osnovni šoli. Od slikanic, ki mi jih je kupovala mama ali sem si jih izposojala v knjižnici, prek šolskega branja (Jurčič, Kersnik, Dickens, Bevk). V višjih razredih sem z veseljem prebrala tako Finžgarjev roman Pod svobodnim soncem kot Jalnove Bobre. V srednji šoli je bilo leposlovja bistveno manj, sem pa zato med študijem začela posegati po zahtevnem leposlovju svetovne književnosti. Malo me čudi, ko se spomnim, da sem v srednji šoli ob Ani Karenini z navdušenjem prebrala Zločin in kazen.

Janez Dolinšek (JD) Že v osnovni šoli sem imel zelo rad slovenščino, že pri petih letih sem bral, še pred prvim razredom že tudi male tiskane črke, ampak vseeno se sebe ne spominjam kot izrazitega »požiralca« knjig. Rad sem bral, ampak ne tako rad kot sedaj. Je pa bila visoka senzibilnost za slovenski jezik, slovnico in branje ves čas prisotna v naši družini. Ampak izhajala je zgolj iz resnične ljubezni do slovenskega jezika, brez kakršnekoli patriotistične navlake. Pri tem

je imela vsekakor najpomembnejšo vlogo moja mati.

Ko sem vstopil v dvajseta leta življenja, sem šele zares vzljubil branje. Najprej je bilo to branje etično-filozofske literature v iskanju odgovorov na vprašanja, na katera v dotedanjem življenju odgovorov nisem dobil, kasneje sem se v veliki meri naveličal tovrstne literature in sem začel brati predvsem kakovostno leposlovje.

Še nekaj o vaših bralnih navadah: kdaj berete, kje, kako (vedno od začetka do konca ali kdaj preskakujete, morda več knjig naenkrat?) in zakaj berete? Kakšni bralci ste? Na katerih nosilcih berete?

BK Berem tako, kot se počutim. Knjige so namreč raznovrstne, lahko so tematske, lahko barvite, lahko slogovno izpiljene/izpopolnjene, lahko so moralno kompleksne ... skratka, za določeno branje je potrebna zbranost, mir in tendenca po še neodkritem, ob določenih knjigah pa razpoloženje in okolica skorajda nimajo vpliva. Berem lahko natančno in osvojeno dojemam eksplicitno, berem pa lahko tudi lenobno ali pa z določenim patosom. Vsaka knjiga namreč z vsakim listom sproži v meni različnega bralca. Najraje posegam po klasični vezani knjigi.

JV V zadnjem času berem predvsem v zgodnjih večernih urah – ker nosim očala, se skušam izogibati poznih ur. Najlepše je, ko slečem dnevna oblačila in v postelji v miru berem kakšno uro ali morda malo dlje. Nisem pristaš kopičenja knjig prek mere, sama jemljem po eno tudi zato, ker vem, da jo bom lahko hitro zamenjala, če mi ne bo všeč. Včasih kakšno začnem brati in če mi ne steče, začnem preskakovati

■ Barbara Kužnik

Z delom v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper sem pričela pred štirimi leti, kmalu po uspešno zaključenem študiju Bibliotekarstva na Univerzi v Ljubljani. Novi zaposlitvi je sledilo slovo od domačega kraja in selitev na slovensko obalo. Kljub temu da je bil to zame kar precejšen korak v neznano, sem se hitro vpela v novo službeno in družbeno okolje. Delo v naši knjižnici je zelo pestro in razgibano ter polno izzivov. Eden takšnih je sodelovanje pri gradnji vsebin portala Dobreknjige.si.

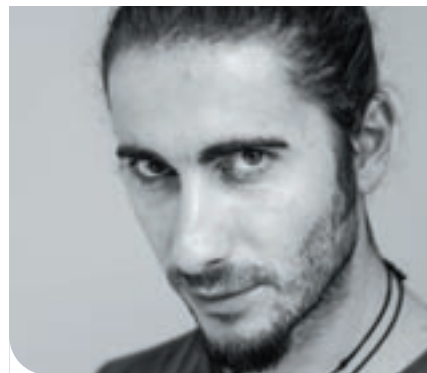
odstavke, da si ustvarim zgolj okvirno sliko vsebine. Skoraj vedno pa pridem do konca, vsaj pri leposlovju. Berem med drugim tudi zato, ker moram veliko svetovati

■ Julijana Voroš

Živim v Murski Soboti, kjer sem najprej končala srednjo šolo takratne naravoslovno-matematične usmeritve in se leta 1988 vpisala na študij primerjalne književnosti in literarne teorije. Diplomirala sem leta 1994 ter opravila pripravništvo na Pomurski založbi. Sledilo je kar nekaj let premora, ko v svoji stroki nisem več našla zaposlitve. Leta 2003, s selitvijo knjižnice v nove prostore, se mi je končno odprla priložnost, da spet zaživim med knjigami, kar me je veselilo že od nekdaj. Delam pretežno iz zposoji, s strankami, ob tem pa sem začela na oddelku za odrasle pripravljati priložnostne razstave (nagrade, obletnice, nekrologi, knjižne zbirke ...). Vključena sem bila še v sodelovanje pri biografskem leksikonu Pomurci.si, leta 2014 pa sem začela vnašati zapise na portal Dobreknjige.si. Svoj poklic doživljam predvsem z njegovimi pozitivnimi stranmi in sem hvaležna vsem, ki so mi omogočili, da lahko opravljam delo, ki me resnično veseli. Ob knjigah mi veliko pomenijo sprehodi v naravo in upam le, da se mi moj pozitiven pogled na svet, ki ga zaenkrat ohranjam, ne bo kdaj podrl.

bralcem in to seveda lahko počnem le, če sama vsaj malo vem, kakšno knjigo imam pred seboj. Razen dnevnih novic vse drugo berem izključno na papirju, saj opažam, da

■ Janez Dolinšek

Sem Janez Dolinšek, bibliotekar na oddelku za otroke in mladino v Knjižnici Domžale, predsednik Sindikata Knjižnice Domžale in član glavnega odbora Sindikata kulture in narave Slovenije Glosa.

Na portalu Dobreknjige.si v moji predstavitvi piše: »Optimist, pacifist in realističen idealist, ki še vedno verjamem v možnost spreminjanja in izboljšanja tega sveta, k čemur želim prispevati po svojih najboljših močeh. Trudim se živeti in prehranjevati čim bolj zdravo, naravno in sočutno. Ni me strah niti sram pokazati svojih čustev in z vsakim dnem bolj se želim zavedati, da sem najprej duhovno, šele nato materialno bitje. Verjamem v iskrenost, resnico, prijaznost in predvsem v ljubezen kot gonilno silo na edinstveni poti svojega življenja.«

Ker je ta predstavitev stara že kakih 10 let in ker tako prepričanje v podivjanem kapitalističnem svetu socialistično naravnemu človeku neizogibno prinaša mnoga grenka spoznanja in tudi razočaranja glede vpliva, ki ga imajo aktivistično sindikalistični poskusi spreminjanja tega sveta, moram k tej predstavitvi dodati še tole misel Iztoka Mlakarja:

”Zanimajo me junaki, ki ohranjajo neke v sebi optimizem, vero v to, da je svet lahko boljši, pa čeprav jih vedno dobijo po nosu. Če se malo otresem svojega optimizma, lahko rečem, da zlo večinoma zmaga. Ampak včasih pa zmaga dobro in za tisto malo, kratko, ko zmaga dobro, se splača živeti.”

Res je, zlo žal zaenkrat večinoma zmaguje in redki junaki jih redno dobivajo po nosu. Vedeti to in kolikor toliko ohranjati mir v sebi je zelo zelo težko. Ampak zaenkrat mi (še) uspeva.

pri branju prek ekrana kar sama od sebe preskakujem vsebino.

JD Berem predvsem zvečer in ponoči, v postelji in/ali na kavču. Vedno berem od

Dobra in kakovostna knjiga je torej tista, ki posamezniku vedno ne nudi tistega, kar je pričakoval, ampak veliko več; ga oplemeniti in iz njega naredi boljšega človeka

začetka do konca in nikoli ne preskakujem. Če me knjiga razočara in ne »zagrabi« prvih 50 strani, jo zavrnem, neham brati, kar pa se zgodi redko, ker ponavadi izberem tako knjigo, pri kateri se to ne zgodi.

Berem zato, da izkušam življenje še skozi tisoče drugih doživetij, razmišljanj in zgodb. Berem, da lažje razumem drugačnost, da skozi zgodbe izkušam doživetja in percepcije drugih. Posledično se izboljšuje moja empatija in razumevanje življenja.

Obsojati druge (zaradi česar koli že pač) je namreč enostavno, poskušati jih razumeti, pa je veliko bolj zahtevno. In (tudi) tega se želim učiti z branjem knjig.

Berem še vedno večinoma klasične knjige, imam pa tudi elektronski bralnik Kindle in sem vsekakor zagovornik tudi elektronskega branja. Pozor, rekel sem tudi. Moti me namreč vseprisotna paranoja v slovenskih knjižničarskih krogih, da bodo elektronske knjige izrinile klasične in moti me, da je posledica te paranoje pomanjkanje razprav na to temo. Vse, ki jih to skrbi, lahko potolažim, da ne bo tako. Lahko pa branje približamo še komu, če upoštevamo in sprejememo dejstvo, da elektronsko branje vsekakor je tu in da »ta kelih ne bo šel mimo nas« (vsaj ne mimo tistih, ki imamo še več kot 5 let do upokojitve). Bistveno je namreč branje, ne nosilec. Ja, listi lepo dišijo in šelestijo, in nobenega razloga ni, da bi nehali.

Sam sem recimo jeseni 5 tednov potoval po Indiji, ves čas potovanja sem bral na Kindlu in moram reči, da je bila izkušnja odlična.

Neobčutljivost nosilca, enostavnost držanja, preprosta možnost označevanja priljubljenih odlomkov v knjigi in hitra kasnejša dostopnost le-teh, možnost osvetlitve v slabih svetlobnih pogojih ... Kogar je torej strah elektronskega branja, naj ga najprej preizkusi in upam si trditi, da bo spremenil mnenje. Zavedati pa se je potrebno tudi, da elektronsko berejo dobri in strastni bralci, tako da bi bilo lepo, da nam zanje ni vseeno oz. jih obravnavamo enakovredno.

Na 1. literarnem torku smo lahko slišali tudi, da Amazon prihaja na Poljsko in da naj bi s tem dobili tudi slovensko Amazon ponudbo ... verjetno je to točka, ko ignoriranje tega pojava tudi v e-bralno zelo počasni Sloveniji ne bo več mogoče.

Po katerem ključu ponavadi izberete knjigo? Kakšno je pri vas približno razmerje med prebranimi leposlovnimi in poljudnoznanstvenimi (oz. strokovnimi knjigami)? Katere literarne vrste in žanre najraje berete? Vas bolj pritegne slovensko ali tuje leposlovje; klasika ali sodobna beletristika? Kako ste si blizu z otroškim in mladinskim leposlovjem? Kako kot knjižničarji pri izbiri knjig krmarite med svojimi

željami in poklicnimi zahtevami? Ali za vas drži izrek: Povej mi, kaj bereš, in povedal ti bom, kdo si?

BK Službene kompetence mi nalagajo, da se spoznavam z raznovrstnimi deli, tako slovenskih kot tujih avtorjev, kar je zame vedno izziv. Namreč, tako kot npr. pri okusu za hrano, se tudi okus za branje nadgrajuje in spreminja skozi čas. H knjigam poskušam pristopati odprto, vendar pa se zaradi tega včasih zgodi, da se moram pri določenih delih prisiliti v nadaljevanje branja. Precej je torej odvisno od žanra, kako se bom spoprijateljila z določeno knjigo. Krmarjenje med knjigami bi lahko primerjala s plutjem po morju – večina bralnih voženj se izteče mirno, brez pretresov, so pa bralna plutja, pri katerih me vsebina previhari do obisti.

JV Odkar sodelujem na portalu Dobreknjige.si, izbiram knjige, za katere »slutim«, da bi lahko bralcu ponudile nekaj več. Zdi se mi, da me takšne knjige večkrat poiščejo same, saj sem npr. enega izmed romanov, ki sem ga kasneje vnesla, po naključju našla med pospravljanjem nekega drugega naslova. Ker imam nekaj izkušenj, rada izbiram po zbirkah in tudi prevajalcih, za katere vem, da imajo »renome«. Blizu so mi vrednote, ki jih prevajalec Drago Bajt v spremni besedi k zbirki Sever Jevgenija Zamjatina navaja kot apolitične: harmonija, mir, red, občutek za mero, jasnost. Rada navežem na aktualne dogodke in skušam ugotoviti, kako se

Ne strinjam se s tistimi, ki si želijo lahkega branja samo zato, ker imajo težkih tem v življenju preveč. Bralci bi se s svojimi ali svetovnimi problemi po mojem mnenju morali soočiti, tudi prek knjig.

Po dobri knjigi se počutiš, kot da tako dobre knjige ne boš mogel več najti ... dokler potem seveda že kmalu spet ne najdeš naslednje še boljše.

določeni vzorci razmišljanja ali obnašanja nenehno ponavljajo, zgolj z malenkostnimi spremembami. Včasih se mi v knjigi odpre celo ozadje kakšnega takšnega dogodka. Berem predvsem prozo, izbiram npr. zbirke kratke proze, saj se mi zdi, da je ta zvrst po krivici prezrta. Večkrat sem si že zadala, da bi prebrala kakšno novejšo literarnoteoretsko knjigo, a za to ne najdem dovolj zbranosti. Kadar pa mi takšna knjiga pride v roke, jo vsaj površno prelistam. Bolj zase ali za potrebe kakšne razstave prebiram tudi pesniške zbirke. Opažam, da me bolj privlačita klasika in tuji avtorji, med slovenskimi pa skorajda raje vzamem v roke starejše. Če je le mogoče, preberem tudi dela pisateljev z našega konca Slovenije. Pred časom sem se znova lotila nekaterih mladinskih klasikov, vendar me niso več pritegnili tako kot v otroštvu.

JD Ves čas spremljam različne portale, ki pišejo o knjigah, članke v časopisih in revijah, tuje spletne strani. Namige za dobre knjige si izmenjujemo tudi s sodelavci/-kami in prijatelji/-cami, bibliotekarka je tudi moja partnerka, s katero tako nenehno generirava in izmenjujeva nove in nove bralne ideje ter namige.

Približno razmerje med leposlovnimi in strokovnimi knjigami je pri meni nekako 80:20. Najraje berem sodobne romane o odnosih, o družbi, o nikoli končanih poskusih razumevanja sveta, v katerem živimo in onkraj tega. Ne delam razlik glede na slovensko ali tuje leposlovje, fokusiram se zgolj na vsebino, ki me pritegne. Me pa bolj pritegne sodobna beletristika kot klasika, zaradi česar imam včasih malo slabe vesti, ampak kaj hočemo, preveč je knjig, da bi človek lahko prebral vse.

Glede na to da delam kot bibliotekar na otroškem oddelku, mi je otroško

in mladinsko leposlovje seveda blizu. Najstniško literaturo prebiram bolj »diagonalno«, torej tako, da vem, o čem govori in kam spada žanrsko, ker bi mi sicer dosledno branje teh knjig onemogočalo branje knjig, ki jih želim brati za življenje. Je pa v zadnjih letih veliko zelo kakovostne t. i. crossover literature, ki je primerna tako za otroke kot za odrasle.

Lahko rečem, da sem znotraj otroškega leposlovja predvsem specialist za kakovostne slikanice. Take »za dušo«. Rek "Povej mi, kaj bereš, in povedal ti bom, kdo si." zame vsekakor drži, dodal pa bi mu še lepo misel iz knjige Nočni vlak v Lizbono: So ljudje, ki berejo, in so tisti drugi. Ali je bil nekdo bralec ali nebralec - to si hitro opazil. Med ljudmi ni bilo večje razlike od te.

Kaj je za vas dobra knjiga? Kakšen odnos imate do trivialne literature? Kako gledate na precej veliko povpraševanje po trivialni literaturi v knjižnicah? Kakšno vlogo imamo po vaše tukaj knjižničarji?

BK Vsaka dobra knjiga pri bralcu pusti določen pečat. Poimovanje dobre knjige je kompleksna zadeva, ker je pogojena subjektivno. Navsezadnje je vsak bralec svoj lastni svet. Različni so razlogi, zakaj nekdo poseže po knjigi. Nekdo bere zaradi kratkočasnega, zato posega po lahkotni literaturi; nekdo bere zaradi širjenja znanja in posega po zahtevnejši literaturi, nekdo bere zgolj strokovno čtivo; dobra in kakovostna knjiga je torej tista, ki posamezniku vedno ne nudi tistega, kar je pričakoval, ampak veliko več; ga oplemeniti in iz njega naredi boljšega človeka. Da, opažamo povpraševanje po trivialni literaturi, morda slednje sovпада s časom in družbo, pa vendar se knjižničarji trudimo bralcem nuditi dostop do vseh

zvrsti knjig. Smo brez predsodkov in bralce vzpodbujamo, da si širijo obzorja in posegajo po raznovrstni literaturi.

JV Dobra knjiga bi morala pri bralcu pustiti sledi, morala bi ga tako ali drugače zaznamovati in mu odgovoriti na vprašanja, ki si jih vede ali nevede zastavlja. Ne strinjam se s tistimi, ki si želijo lahkega branja samo zato, ker imajo težkih tem v življenju preveč. Bralci bi se s svojimi ali svetovnimi problemi po mojem mnenju morali soočiti, tudi prek knjig, in mislim, da smo knjižničarji tisti, ki lahko pri tem veliko pomagamo. Lahka literatura problemov ne rešuje, ampak jih zgolj »uspava« za določen čas. Je pa res, da včasih sprošča in zabava, kar pa tudi ni slabo.

JD Dobra knjiga je zame knjiga, ki mi da vse tisto, kar sem že zgoraj omenil. Torej vsebina, ki veliko da, podana v jeziku, ob katerem utripajo vsi bralni čuti. Dobra knjiga je knjiga, po kateri si sesut, spremenjen, žalosten, ganjen. Dobra knjiga vzame del tebe, ga pregnete in ti ga vrne obogatene. Po dobri knjigi se počutiš, kot da tako dobre knjige ne boš mogel več najti ... dokler potem seveda že kmalu spet ne najdeš naslednje še boljše.

Do trivialne literature imam verjetno preveč zaničevalen in vzvišen odnos, tako da se glede tega trudim brzdati. Ne sprašuj, kako mi gre. Menim, da knjižnice kupujemo preveč tovrstne literature in da bi se morali bolj truditi, da bi bralce take literature z vsemi možnimi metodami in triki preusmerili k branju kakovostnejše literature. Seveda pa gre tu za začaran krog dobičkov in statistik ter diskusij tipa kura – jajce med založniki in knjižničarji.

Se nadaljuje ...

"Specialne knjižnice so odvisne od bogastva in zrelosti družbe"

Intervju z dr. Luko Vidmarjem

Urša Pajk

Knjižnica Narodnega muzeja Slovenije
urska.pajk@nms.si

Se še spominjate svojega prvega srečanja s knjigo? Je bila to slikanica, knjiga pravljič za lahko noč, ali morda kakšna druga?

Prvega srečanja s knjigo se ne spominjam, iz zgodnjega otroštva pa se mi je v spomin najbolj vtisnilo očetovo branje knjig pred mojim popoldanskim spanjem. Oče mi je rad bral razmeroma zahtevne knjige, na primer Butalce in Jurčičeve povesti. Ker marsičesa nisem razumel, je bilo branje nujno prepleteno z dolgimi pogovori. Pogosto je očeta zmanjkalo prej kakor mene.

Ste že kot otrok vzljubili knjižnice in tisti prav posebni vonj po knjižnem gradivu? So vas starši vodili na ure pravljič?

Ja, že kot otrok sem knjižnice dojemal kot nekakšen posvečen prostor, ta vtis pa je še poglobljalo moje obiskovanje Pionirske knjižnice, ki je delovala v čudoviti historični vili na Komenskega v Ljubljani. Bolj kot v urah pravljič sem sicer užival sam, v brskanju po knjižnih policah in lastni domišljiji.

Vsem, ki Vas poznamo vsaj preko Vašega pisanja, je znano, da gojite prav posebno ljubezen do knjig in knjižnic... Ste že v zgodnji mladosti vedeli, da se boste zapisali umetnosti in literaturi?

Ja, odkar vem zase, sem srkal vase podatke o zgodovini, posebej pa o baročni

umetnosti in književnosti. Pomembno vlogo pri tem je imel spet moj oče, ki mi je pripovedoval o slavnih osebnostih, na primer o Mariji Tereziji, in mi razkazoval spomenike, zlasti slovenske gradove.

Pri svojem znanstvenem delu se posvečate predvsem razsvetljenstvu, Akademiji operozov, Zoisovemu krogu, kulturnemu nacionalizmu, knjižnicam in prepovedanim knjigam. Kaj Vas je pri preučevanju prepovedanih knjig skozi različna obdobja najbolj presenetilo, razžalostilo ali celo šokiralo?

Najbolj žalostna poglavja iz zgodovine knjig seveda govorijo o njihovem načrtnem uničevanju. Knjige, ki se niso ujemale z dominantno ideologijo, so bile vedno v največji nevarnosti v času radikalnih družbenih sprememb, na Slovenskem med protireformacijo okoli leta 1600, nato med uničenjem samostanskih knjižnic v času Jožefa II. in nazadnje pod fašizmom, nacizmom in komunizmom v 20. stoletju. Toda v raziskovanje knjižne cenzure v 17. in 18. stoletju me pravzaprav ni potegnila mračna slikovitost teh skrajnosti, ampak bolj pozitivna spoznanja, do katerih sem prišel med delom v starih knjižnicah: ljudje so v goreči želji po znanju in resnici kupovali, brali in ohranjali tudi uradno prepovedane knjige.

Živimo v času agresivnega potrošništva, hitrega tehnološkega

napredka, virtualne resničnosti in elektronske knjige. Kakšen je Vaš odnos do digitalnih knjižnic, bralnikov, pametnih telefonov?

Mislim, da je zlasti medicinski in tehnološki napredek zadnjih sto let osupljiv, razvoj človeštva na drugih področjih, povezanih z duhovnostjo in umetnostjo, pa me navdaja z večjim dvomom. Osebnost me sicer tehnične novosti ne zanimajo preveč, tako da me za pametni telefon vztrajno nagovarja šele moj šestletni sin. Tudi pri knjigah mi je neprimerno ljubša tiskana oblika. Tehničnega napredka na tem področju sem vesel predvsem kot raziskovalec: razsežna in kvalitetna digitalizacija na nov način ohranja rokopisno in knjižno dediščino in pospešuje njeno znanstveno obravnavo.

Kakšna se Vam zdi bralna kultura v Sloveniji? Smo Slovenci, v primerjavi z drugimi evropskimi narodi, visoko pismena nacija v smislu temeljne pismenosti in po drugi strani informacijske pismenosti?

Za slovensko identiteto sta bila skozi vsa stoletja ključna prav jezik in slovstvo, kar se še danes kaže v visoko razviti knjižni kulturi, na primer v kvalitetnem oblikovanju, bogati prevajalski tradiciji, velikem številu naslovov izdanih knjig in tako naprej. Toda čeprav so nam knjige in informacije dostopnejše kakor kadarkoli prej v zgodovini, imam občutek, da Slovenci beremo manj, vsekakor premalo,

■ Luka Vidmar je diplomirani umetnostni zgodovinar in literarni komparativist, magister znanosti s področja umetnosti novega veka, doktor znanosti s področja literarnih ved. Od leta 2012 je znanstveni sodelavec na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede; ukvarja se s književnostjo, likovno umetnostjo in kulturo baroka ter razsvetljenstva na Slovenskem. Njegova bibliografija je bogata in zanimiva, je član različnih strokovnih združenj, komisij in uredniških odborov. Prav tako je velik ljubitelj knjig ter knjižnic in od 25. maja letos tudi uradni zagovornik specialnih knjižnic. Foto: Primož Lavre

kar se kaže v razmeroma šibkem pisnem in ustnem izražanju, žal pa tudi v splošni kulturi.

Se zavedamo naše bogate pisne dediščine in vrednosti knjig? Mislite, da mladi dovolj poznajo zgodovino knjige, slovenske avtorje, slovensko kulturo in so večji izražanja v slovenskem jeziku?

Po mojem odločno premalo, kar pa ni samo krivda mladih. Že nekaj predhodnih generacij je v duhu časa zanemarilo vzgojo za razumevanje in spoštovanje kulturne dediščine, tako da v tem pogledu zaostajamo za mnogimi evropskimi državami, in sicer ne le zahodnimi.

Ob t. im. Dnevu specialnih knjižnic, 25. maja letos, ste postali tudi uradni zagovornik specialnih knjižnic. Mislite, da je v današnjem času potrebno knjižnice »zagovarjati« in

stremeti k njihovi večji priljubljenosti in prepoznavnosti?

Za prihodnost in priljubljenost knjižnic se na splošno ne bojim, ker bodo zaradi človekove potrebe po materializirani besedi zanesljivo ostale pomemben del vsakdana – to je zgodovina že dokazala. Specialne knjižnice pa si zaslužijo posebno skrb, saj so zelo odvisne od bogastva in zrelosti družbe, ki nikakor nista samoumevna. Družba se mora zavedati, da tovrstne knjižnice podobno kakor znanost, s katero so tesno povezane, res živijo predvsem v ožjem krogu uporabnikov, da pa dolgoročno prispevajo rezultate, pomembne za vse.

Kakšno je Vaše delo oz. poslanstvo zagovornika oziroma zagovorništva? Je to za Vas pomembna in tudi odgovorna funkcija?

Imenovanje me je sicer presenetilo, saj nisem bibliotekar, vendar sem ga kakor

ostale naloge v življenju vzel resno. Ker sem prvi zagovornik specialnih knjižnic, bo treba to funkcijo šele napolniti z vsebino. Predstavljam si, da bom po svojih močeh prispeval k temu, da bo javnost vključno z oblastjo lažje razumela pomen specialnih knjižnic za hrambo dragocene dediščine in razvoj znanosti.

S knjigami sva začela in še končajva ... Kakšne knjige najraje prebirate, če odštejete tiste, ki jih morate izbirati predvsem zaradi Vašega dela? Ste velikokrat tudi obiskovalec knjižnih hramov v tujini?

Če odštejem še knjige in stripe, ki jih prebiram svojim otrokom, na primer Dogodivščine Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika, potem klasična dela evropske literature od antike do postmodernizma, najraje pa dela, ki inteligentno obravnavajo preteklost, denimo Tomasijev roman *Il Gattopardo*. Knjižnice v tujini obiskujem zaradi svojega dela, v zadnjem času predvsem zagrebško Metropolitano. Tam se je namreč ohranilo več sledov za skoraj pozabljenim baročnim avtorjem, ki me trenutno obseda – prvim kranskim romanopiscem Francem baronom Wützensteinom. ●

"Več članov imamo, močnejši smo – skupaj s knjižnicami!"

Intervju z Vincentom Bonnetom

Irena Sešek

Narodna in univerzitetna knjižnica
irena.sesek@nuk.uni-lj.si

Prosim, če lahko na kratko opišete zakaj je bila ustanovljena EBLIDA?

EBLIDA je kratica za European Bureau of Library, Information and Documentation Associations, ki je neodvisno krovno združenje knjižničnih, informacijskih, dokumentacijskih in arhivskih društev in ustanov v Evropi. Ustanovljena je bila 13. junija 1992, le štiri mesece po podpisu Maastrichtske pogodbe, ki pomeni začetek Evropske unije (EU) in je začela veljati novembra 1993.

To vsekakor ni bilo naključje. Knjižničarji iz različnih držav EU so že nekaj let opazovali krepitev takratne Evropske gospodarske skupnosti in čutili potrebo po zastopanju interesov knjižnic. Zlasti glede zakonodajnih ukrepov Evropske komisije, ki so prizadele knjižnice, kot je npr. Direktiva o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter pravno varstvo podatkovnih zbirk in akcijski načrti za knjižnice in kulturo. Še več informacij o delovanju in zgodovini EBLIDE si lahko preberete na naši spletni strani, ki smo jo v ta namen pripravili ob 25. letnici: <http://www.eblida.org/Special%20Events/Presentations/eblida-history-the-first-25-years.pdf>.

Kakšne so bile glavne naloge na začetku in kaj je sedaj v osredju delovanja te organizacije?

Glavni cilji, ki so navedeni v 2. členu statuta, so 25 let pozneje še vedno enaki. Če jih naštejemo le nekaj: spodbujati medsebojno dogovarjanje med člani o zadevah skupnega pomena; delovati kot komunikacijski kanal med svojimi člani in drugimi sogovorniki, predvsem med Evropsko komisijo,

Evropskim parlamentom in drugimi institucijami Evropske unije; delovati kot reprezentativni glas knjižnične in informacijske stroke v evropskih zadevah ter promovirati tudi druge interese knjižnične in informacijske stroke, njenih institucij in strokovnih delavcev v Evropi. Če na kratko povzamem: naša glavna naloga je torej lobiranje za knjižnice v Evropski uniji. Le-to vključuje dve ravni: na eni strani skrbimo za ozaveščanje javnosti o pomenu knjižnic za demokratično družbo. Ta del vključuje vsa vprašanja, ki so povezana z dostopom do informacij, svobodo izražanja, vključno s celotno informacijsko družbo in promocijo interesov knjižnic. To izvajamo na več načinov, kot so npr. obveščanje naših članov z glasili, javnimi informacijami, javnimi dogodki ter srečanji s poslanci Evropskega parlamenta in drugimi nosilci političnih odločitev. Na drugi strani pa si prizadevamo, da zakonodaja EU ne bi negativno vplivala na poslanstva knjižnic. Že 25 let neprekinjeno potekajo vse naštetje dejavnosti, kar pomeni stalno povezavo s politiki v EU in nacionalnimi predstavniki naših članic.

Kateri so bili glavni dosežki v teh 25 letih?

EBLIDA je že kmalu po ustanovitvi pozitivno vplivala na Direktivo Sveta 92/100/EGS, z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, povezanih z avtorskimi pravicami na področju intelektualne lastnine. To je bil prvi uspeh našega lobiranja. Vztrajali smo, da je plačilo knjižničnih nadomestil potrebno prepustiti državam članicam ne pa da jih določa

direktiva. Brez te določbe bi bile posledice za knjižnice lahko katastrofalne.

EBLIDA je še pred mednarodno stanovsko organizacijo (IFLA) septembra 1993 pridobila status uradnega opazovalca na srečanjih Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO) in aktivno sodelovala pri Pogodbi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o avtorski pravici, podpisani leta 1996. Prav tako smo dosegli pozitiven rezultat pri direktivi Infosoc.

V zadnjem času je kampanja "Za pravico do e-branja" zelo ostro izpostavila vprašanje izposoje e-knjig. Tudi naprej ostaja ta tema na dnevnem redu razprav s poslanci Evropskega parlamenta in drugimi nosilci političnih odločitev. Imeli smo srečo, da je eden od naših članov, Nizozemsko društvo splošnih knjižnic, sprožilo na sodišču postopek o izposoji e-knjig na Nizozemskem. To je bila odlična priložnost za ozaveščanje javnosti o tem vprašanju tako na evropski kot tudi na svetovni ravni. Odločitev sodišča je bila jasno priznanje, da se lahko knjižnična izposoja e-knjig pod nekaterimi pogoji obravnava enako kot knjižnična izposoja tiskanih knjig. To je bil velik dosežek! Seveda gredo vse zasluge za to nizozemskim kolegom, kar kaže na pomembnost sodelovanja in komuniciranja na širši ravni. Ta sodni primer je prinesel nove priložnosti za lobiranje in je pritegnil tudi pozornost nosilcev političnih odločitev. Podrobnejše poročilo o primeru je na voljo na spletni strani (<http://www.eblida.org/news/eblida-briefing-on-the-e-lending-judgement-of-the-cjeu.html>), članek, ki sem ga predstavil na kongresu IFLA v

■ EBLIDA je neodvisna organizacija, ki v Bruslju zastopa tudi interese knjižnic. Letos praznuje 25. obletnico evropskega združenja, v katerega so vključena posamezna nacionalna društva na področju knjižničarstva ter informacijsko-dokumentacijske dejavnosti. EBLIDA, ki zastopa vse vrste knjižnic in knjižničarskih združenj oblikuje mnenja in izjave, ki odražajo kombinacijo različnih nacionalnih pristopov. Skrbi, da je javni interes vedno v ospredju ter podpira potrebo po večji (pravni) uskladitvi v Evropi za odpravo ovir za prost pretok znanja, katerega zagovorniki smo tudi knjižnice. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, ki je članica EBLIDE že vrsto let, je na letošnjem kongresu ob 70. obletnici ZBDS gostila tudi direktorja EBLIDE Vincenta Bonnet. Ob tem smo mu zastavili tudi nekaj vprašanj.

Wroclawu pa na strani: <http://library.ifla.org/1812/1/119-bonnet-en.pdf>.

Zakaj je za knjižnice pomembno, da so člani EBLIDE in kako so lahko knjižnice še bolj aktivne v tej organizaciji?

Biti član je pomembno, če želimo, da EBLIDA nadaljuje svoje dejavnosti in ostane neodvisna od katerekoli vladne ali dobrodelne organizacije. To je tudi tisto, kar nam daje legitimnost. Torej več

članov imamo, močnejši smo - skupaj s knjižnicami! Razprava o reformi avtorskih pravic je namreč idealen način za sodelovanje z EBLIDO. Samo če nam posredujete informacije o delu in dejavnostih EBLIDE na nacionalni ravni, lahko omogočite spremembe! Vaše povratne informacije o odprtih vprašanjih v vaših okoljih, lahko izboljšajo osnutke naših predlogov, ki jih posredujemo EU. Informacije naših članov, torej tudi knjižnic, so hrbtenica našega dela. EBLIDA se tudi trudi premostiti razlike med različnimi vrstami knjižnic in upoštevati različne kulture in stališča ter delovati v smeri javnega dobrega.

V EBLIDI še prav posebno skrb namenjate zaščiti avtorskega prava, ki z razvojem sodobne tehnologije predstavlja izziv tudi knjižnicam. Kaj konkretno pomenijo za knjižnice predlagane reforme na področju avtorskega prava?

Vpliv je lahko ogrožen. Če ne moremo doseči nekaterih sprememb, potem nobena reforma ne bo imela vrednosti! Na to smo opozorili tudi v skupnem mnenju: (http://www.eblida.org/News/2017/©Directive_Summary_and_Call_to_action_20170411.pdf): Naše dejavnosti trenutno potekajo še na dveh področjih.

Veliko razprav je namreč okoli 11. člena o Pravicah v publikacijah in 13. člena o filtriranju prenosa podatkov pri uporabi zaščitene vsebine. Prvotno ni kazalo, da bi bila ta dva člena za knjižnice posebej pomembna. Vendar se je kasneje izkazalo, da bi prav to lahko ogrozilo repozitorije knjižnic in politiko odprtega dostopa. Torej smo se morali zavzeti tudi za to področje. Skupaj z drugimi zainteresiranimi stranmi smo tako ustanovili koalicijo in objavili javni poziv za skupno ukrepanje, saj je položaj za knjižnice zelo zaskrbljujoč. Besedilo javnega poziva je dostopno na: <http://www.eblida.org/news/eblida-joins-an-international-coalition-to-halt-potentially-harmful-copyright-reform.html>.

Zelo aktivni smo bili tudi na področju besedilnega in podatkovnega rudarjenja, kjer smo še posebej tesno sodelovali z združenjem evropskih raziskovalnih knjižnic (Ligue des Bibliothèques de

Recherche – LIBER). Položaj, v katerem smo trenutno, je, da nekateri odbori sprejemajo pozitivne predloge, resnično pa se bojimo, da reforma ni dovolj daljnosežna in je preveč omejena, da bi zadovoljila potrebe naših uporabnikov.

Kaj menite, kateri bodo najpomembnejši izzivi knjižnic v prihodnosti?

Izzivov je veliko. O tem sem govoril tudi v svoji predstavitvi na letošnjem kongresu Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Avtorska in sorodne pravice so vsekakor ključni izziv, ki ga morajo knjižničarji popolnoma obvladovati.

Z mojega vidika moramo zgraditi še več mostov med različnimi vrstami knjižnic, saj še vedno pre pogosto delujemo eden mimo drugega. Menim tudi, da se moramo še bolj osredotočiti na otroke, ker so le ti naši jutrišnji bralci!

Prav tako mislim, da potrebujemo nove vrste knjižničarjev s specialnim znanjem na določenih področjih, kot sta računalništvo in zakonodaja za varstvo zasebnosti, ki bodo delali v medsektorskih in transverzalnih skupinah - knjižničarji iz različnih okolij in z različnimi izkušnjami. Digitalizacija je seveda še en velik izziv, zato potrebujemo knjižnice, ki bodo nudile digitalno izkušnjo z najvišjo ravnijo storitve.

Kot direktor ste na čelu EBLIDE že sedmo leto. Nam lahko zaupate, kakšna je vaša najpomembnejša motivacija za delovanje v prihodnosti ter kakšni so vaši osebni izzivi za naprej?

Moja motivacija od začetka izhaja iz moje strasti za knjižnice in mojega stalnega zanimanja za evropske zadeve. Motivacija po sedmih letih ostaja enaka. Osebni izzivi so še naprej nadaljevati z uspešnim delom - zagotoviti, da bodo naši člani vključeni in obveščeni o vseh aktivnostih - ter da EBLIDA (po)ostane ključno združenje knjižnic v Evropi. ●

Podpora visokošolskih knjižnic odprti znanosti v Evropskem raziskovalnem prostoru

Mojca Kotar

Univerza v Ljubljani,
Univerzitetna služba za knjižnično dejavnost
mojca.kotar@uni-lj.si

Erasmus+ mobilnost osebja za usposabljanje
na Univerzi v Ljubljani 2017

Univerza v Ljubljani je maja 2017 znanje glede podpore visokošolskih knjižnic odprti znanosti posredovala 21 knjižničarjem in drugim sodelavcem univerz iz 11 evropskih držav, ki so se udeležili Erasmus+ mobilnosti osebja za usposabljanje 2017. Predhodno je novembra 2016 skupaj z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport organizirala konferenco Odprta znanost v Evropskem raziskovalnem prostoru ter v novi Statut (stopil v veljavo 11. 2. 2017) skladno z usmeritvami Evropske komisije vključila določilo o načrtovanju in izvajanju izobraževalne ter raziskovalne dejavnosti v skladu z načeli odprte znanosti (6. člen v poglavju II. o avtonomiji univerze).

Odprta znanost v Evropskem raziskovalnem prostoru je v dokumentu Europe's Future: Open Innovation, Open Science, Open to the World (2017, str. 61) opredeljena kot pravičen odprti dostop do recenziranih znanstvenih publikacij, odprti dostop do raziskovalnih podatkov in do metapodatkov, odprtokodna programska oprema in odprto dostopni laboratorijski dnevniki. Štirje poglobitni cilji so javna dostopnost in popolna transparentnost znanstvenega komuniciranja, javna dostopnost in ponovna uporaba raziskovalnih podatkov, transparentnost metodologije eksperimentov, opazovanj in zbiranja podatkov, popolno sodelovanje znanstvenikov. Štiri osnovne potrebe so okrepitev dialoga med znanostjo in družbo, vključitev znanstvenikov v oblikovanje znanstvenih politik, razvoj ustreznih e-infrastruktur, digitalnih orodij in storitev za odprto znanost, sprememba pravnih orodij in določil politik za odprto znanost.

Visokošolske knjižnice lahko raziskovalcem nudijo podporo predvsem glede odprtega

dostopa do publikacij in do raziskovalnih podatkov ter pri izgradnji in upravljanju nekaterih infrastruktur za odprto znanost. V nadaljevanju povzemamo predstavitev vidikov odprte znanosti in podpore raziskovalcem s strani visokošolskih knjižnic.

Odprta znanost v Evropskem raziskovalnem prostoru in nacionalna strategija odprtega dostopa

V Evropskem raziskovalnem prostoru je obvezen odprti dostop do recenziranih člankov iz projektov okvirnega programa financiranja raziskav in inoviranja Obzorje 2020, v katerem poteka pilot odprtih raziskovalnih podatkov, ki naj bodo FAIR (Findable – najdljivi, Accessible – dostopni, Interoperable – povezljivi in Reusable – ponovno uporabni). Nacionalna strategija odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015-2020 (2015) je usklajena z določili Obzorja 2020 (obvezen odprti dostop do recenziranih člankov,

pilot odprtih raziskovalnih podatkov), zaradi česar bodo slovenski raziskovalci na enak način izpolnili določila glede odprtega dostopa v evropskih in nacionalnih projektih. Evropska komisija za spremljanje izpolnjevanja določil o odprtem dostopu uporablja storitve OpenAIRE, ki so na voljo tudi nacionalnim financierjem v Evropskem raziskovalnem prostoru in širše. Bibliografski in drugi metapodatki odprtodostopnih publikacij ter sklopov raziskovalnih podatkov iz Obzorja 2020 in nacionalnih sofinanciranj so na voljo na portalu OpenAIRE. Na usmeritev večjega števila raziskovalcev v odprto znanost bodo vplivali sprememba vrednotenja raziskovalne dejavnosti, ustrenejši avtorskopравни okvir in preoblikovanje znanstvene komunikacije iz naročniškega v odprtodostopen poslovni model.

Infrastruktura za odprto znanost v Sloveniji

Slovenija tradicionalno oblikuje in vzpostavlja informacijske raziskovalne infrastrukture, procese in politike na nacionalni ravni (COBISS.SI, SICRIS, konzorciji za elektronske vire, sofinanciranje nakupa mednarodne znanstvene literature, nacionalna referenčna točka za dostop do in hranjenje znanstvenih informacij, nacionalna strategija odprtega dostopa). Tudi v okolju odprtega dostopa so oziroma bodo infrastrukture predvidoma vzpostavljene

Plenilski založniki zlorablajo poslovni model odprtega dostopa, pri katerem avtor plača za objavo članka v reviji, ki je nato brezplačno na voljo komurkoli z dostopom do interneta.

na nacionalni ravni. Delujeta nacionalni informacijski portal o odprtem dostopu (Open Access Slovenia – openaccess.si) in nacionalni portal za dostop do celotnih vsebin, ki zajema metapodatke iz repozitorijev in drugih digitalnih zbirk (tudi za raziskovalne podatke; Nacionalni portal odprte znanosti – openscience.si). V Sloveniji bo potrebno vzpostaviti (nacionalno) infrastrukturo za odprte raziskovalne podatke, portal znanstvenih in strokovnih revij, sistem pomoči (s sodelovanjem knjižničarjev javnih raziskovalnih organizacij) in trajno upravljanje ter hranjenje odprtih publikacij in raziskovalnih podatkov.

Podpora visokošolske knjižnice odprtemu dostopu do publikacij

Visokošolska knjižnica lahko podpira shranjevanje in dajanje objav raziskovalcev na voljo javnosti preko repozitorija, v katerem se zbirajo tudi zaključna dela študija ter revije in druge publikacije, ki jih izdaja univerza. Knjižnica lahko obvešča in svetuje glede različnih vidikov odprtega dostopa ter glede vrednotenja raziskovalne dejavnosti in podpira založniško dejavnost univerze. Raziskovalci so najpogosteje zaskrbljeni glede odmevnosti (citiranja) njihovih odprtodostopnih člankov, zaradi domnevne kršitve pogodbe z založnikom pri zagotavljanju odprtega dostopa in zaradi plenilskih revij.

Pomoč visokošolske knjižnice pri prepoznavanju plenilskih revij

Plenilski založniki zlorablajo poslovni model odprtega dostopa, pri katerem avtor plača za objavo članka v reviji, ki

je nato brezplačno na voljo komurkoli z dostopom do interneta. Za plenilsko znanstveno založništvo je značilno navajanje zavajajočih navedb o reviji in njenem izdajanju ter hitro sprejetje članka v objavo, brez ali s površnim recenzentskim pregledom. Morebitno plenilsko naravo založnika ali revije je možno preveriti na različnih portalih in spletnih straneh. Visokošolske knjižnice so zaradi poznavanja znanstvenega založništva ustrezno usposobljene za podporo raziskovalcem glede plenilskih revij.

Analiza odprtodostopnih člankov in stroškov odprtih objav

Tovrstne analize prikažejo stanje in omogočajo ustrezno načrtovanje podpore raziskovalcem. V analizi člankov, objavljenih leta 2015, so bile pridobljene informacije o odprtodostopnih člankih slovenskih raziskovalcev in stroških teh objav (Article Processing Charges, APC). Leta 2015 je bilo v Scopusu od 5.062 člankov z vsaj enim avtorjem iz Slovenije 1.065 člankov odprto dostopnih (od tega 864 objavljenih v odprtodostopnih revijah in 201 članek v hibridnih revijah).

Povprečen strošek objave odprtega članka je ne glede na vrsto revije znašal 1.609 EUR (oziroma 1.324 EUR v odprtodostopnih revijah in 2.219 EUR v hibridnih revijah). Namenska javna sredstva za sofinanciranje odprtodostopnih objav v Sloveniji niso na voljo.

Odprti dostop do medicinskih znanstvenih člankov

Knjižnica lahko analizira potrebe raziskovalcev, predstavljen je bil primer analize na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani, ki je pokazala, kako raziskovalci s področja medicine dojemajo oziroma sprejemajo odprti dostop in kakšno podporo knjižnice potrebujejo. Raziskovalci na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani so seznanjeni z odprtim dostopom in tudi s plenilskimi revijami, menijo, da je prednost odprtega dostopa večja citiranost in vidnost člankov, pomanjkljivost pa stroški odprtih objav. Najpomembnejši kriteriji raziskovalcev pri izbiri revije za objavo rezultatov raziskave so dejavnik vpliva revije, ugled založnika in čas, potreben za recenzijo ter objavo članka. Raziskovalci pričakujejo podporo knjižnice pri iskanju odprtodostopne literature, pri zbiranju ustrezne odprtodostopne revije, najnovejših informacij o odprtem dostopu in drugo podporo. Eden od načinov posredovanja informacij raziskovalcem je spletni vodič za odprti dostop.

Vloga visokošolskih knjižničarjev v življenjskem krogu raziskovalnih podatkov

Arhiv družboslovnih podatkov je v projektu Odprti podatki analiziral stanje

Cilja Evropske komisije in Vlade Republike Slovenije sta 100-odstotni odprti dostop do leta 2020 oziroma 100-na odprtost publikacij, objavljenih leta 2020, v letu 2021.

in potrebe glede hranjenja ter dostopnosti raziskovalnih podatkov v Sloveniji in pripravil priporočila za oblikovanje politik ter infrastrukture. Potrebni so novi profili strokovnjakov (podatkovni knjižničar, novinar, analitik, inženir, upravljavec, arhivist). Visokošolski knjižničarji lahko posredujejo informacije o določenih odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov in načinu izpolnitve ter o podatkovnih virih, centrih in arhivih. Sodelujejo lahko pri pripravi načrta ravnanja z raziskovalnimi podatki.

Trajno hranjenje znanstvenih informacij

V skladu s standardom ISO 14721 o Odprtem arhivskem informacijskem sistemu (OAIS) so glavne funkcije digitalnega trajnega hranjenja zbiranje digitalnih objektov, trajno upravljanje in hranjenje ter omogočanje dostopa. Ocena o pomenu

hranjenja določenih digitalnih objektov se uporablja kot kriterij za izbiro načina trajnega hranjenja. Pomembni vidiki trajnega dostopa do digitalnih informacij so arhivske glavne (master) datoteke ustreznih formatov, metapodatki, enotni označevalniki in zaupanja vredni repozitoriji. Visokošolska knjižnica mora zahteve glede trajnega hranjenja upoštevati že pri načrtovanju vzpostavitve digitalne zbirke.

Sklepne misli

Cilja Evropske komisije in Vlade Republike Slovenije sta 100-odstotni odprti dostop do leta 2020 oziroma 100-na odprtost publikacij, objavljenih leta 2020, v letu 2021. Oblikovalca politik in financerja izvajata ali načrtujeta pilot odprtih raziskovalnih podatkov. Evropska komisija izvaja še druge aktivnosti za vzpostavitev okolja odprte znanosti v Evropskem raziskovalnem prostoru.

Sredi leta 2017 lahko ugotovimo, da je del potrebnih infrastruktur in procesov v podporo slovenskim raziskovalcem za odprto znanost že vzpostavljen ter delujoč, preostalo pa je še kar nekaj dela, ki bo omogočilo doseg zastavljenih ciljev, pri katerem lahko sodelujejo tudi visokošolske knjižnice. ●

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Viri

- BEZJAK, S. The role of librarians in the research data lifecycle. 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/>.
- DOBNIKAR, M. National Strategy of Open Access to Scientific Publications and Research Data in Slovenia 2015-2020 and the action plan. 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/> <https://www.uni-lj.si/mma/3> Meta Dobnikar 16.5.2017. pdf/2017052310054373/.
- KAVČIČ-ČOLIĆ, A. Digital preservation challenges in libraries. 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/>.
- KOTAR, Mi. Will my article be cited if open access? 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/>.
- KOTAR, Mo. Infrastructure for open science in Slovenia. 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/>.
- KOTAR, Mo. Open science in the European Research Area. 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/>.
- PUŠNIK, M. Analysis of open access publications of researchers from Slovenia: economics and quality. 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/>.
- ROŽIČ, A. Researchers' attitudes towards open access and the support of the Central Medical Library. 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/>.
- VONČINA, M. Providing support in an environment of unethical scholarly publishing. 2017. Pridobljeno 26. 4. 2017 s spletne strani <https://www.uni-lj.si/news/news/2016110915302830/>.

Regionalno srečanje nacionalnih ISBN agencij 2017

Majda Kotnik-Verčko

Narodna in univerzitetna knjižnica
majda.kotnik-vercko@nuk.uni-lj.si

ISBN Regional Meeting: 14 – 15 June 2017, Bucharest, Romania

Letošnje, osmo regionalno srečanje ISBN agencij z Balkana je v sodelovanju z Mednarodno ISBN agencijo organizirala romunska nacionalna knjižnica. Srečanje je potekalo od 14. do 15. junija 2017 v Bukarešti. Poleg gostiteljev in direktorice mednarodne ISBN agencije Stelle Griffiths smo se srečanja udeležili predstavniki agencij iz Srbije, Črne Gore, Hrvaške, Bolgarije in Slovenije.

Za vsebino srečanja je poskrbela Mednarodna agencija ISBN (IIA) in njena izvršna direktorica Stella Griffiths, ki je skupaj s kolegi iz Bukarešte največ prispevala k temu, da je bilo srečanje zelo uspešno in zanimivo.

Po pozdravnih nagovorih je sledila izčrpna predstavitev romunske ISBN agencije. Romunija doslej še ni sodelovala

na regionalnih srečanjih, zato smo zelo pozorno spremljali podrobno in odlično predstavitev Aurelie Perșinaru, vodje romunske ISBN agencije. Posredovala nam je tudi statične podatke o založnikih, v času gospodarske krize je število novih založnikov (založniških hiš) zelo upadlo – povprečno le 100-130 novih letno (leta 2016 le 108 novih založnikov, a istega leta kar 2661 samozaložnikov).

V lanskem letu so dodelili 37.130 ISBN oznak, pri čemer je pravilo, da samozaložnik dobi letno 2 posamezni ISBN oznaki, potem pa se mora registrirati kot založnik.

Izvršna direktorica IIA nas je seznanila z novostmi in poročilom o delu IIA v preteklem obdobju (2016-2017) in napovedala novosti za 2018.

Članarine za leto 2016–2017 so se povišale za 3%, za 2017-2018 bodo ostale na isti ravni. Stella Griffiths nas je obvestila o regionalnih srečanjih: srečanje nacionalnih agencij Balkana 2016 je bilo v Banja Luki, 2017 v Bukarešti; srečanje agencij Latinske Amerike 2016 se je odvijalo v Gvatemali, 2017 v Dominikanski republiki, srečanje arabskih agencij 2017 pa je potekalo v Maroku.

Regionalno srečanje ISBN agencij z Balkana 2019, bo v sodelovanju z Mednarodno agencijo ISBN organizirala Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani.

Letna generalna skupščina ISBN – AGM 2016 (skupaj z ISMN in ISSN) je potekala na Dunaju, udeležilo se je 80 delegatov iz 50 nacionalnih agencij, 2017 bo v Ottawi, 2018 na Malti, 2019 pa zopet izven Evrope. Agencija je v preteklem obdobju prejela več podatkovnih datotek (PIID) od več nacionalnih agencij - (108 agencij oz. 1,8 mil. ISBN oznak).

Najpomembnejša aktivnost pri vzdrževanju registra založnikov (Global register of publishers – GRP) je reševanje manjkajočih podatkov oz. zmanjševanje vrzeli v dodeljenih skupinah /razponih.

Priročnik ISBN user's manual, international edition, 6th ed. je preveden že v 22 jezikov, IIA se zahvaljuje vsem nacionalnim agencijam, ki so pripravile prevode, od 2015 je dostopen tudi v slovenščini (v elektronski obliki na domači strani NUK <http://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/dokumenti/2015/prirocnik-isbn-2012.pdf>).

Mednarodna ISBN agencija se je v preteklem obdobju intenzivneje posvetila obveščanju, e-bilten ISBN Newsletter je četrtletno posredovala na e-naslove nacionalnih agencij. Bilten je odlična možnost za razširjanje informacij o delu posameznih agencij, novostih in dobrih praksah ter dogodkih (npr. dogodki za založnike, prevod standarda ipd.).

O svojem delu v preteklem obdobju so na kratko poročale še ostale agencije. Ob vsakem sklopu ter posebej po predstavitvi je potekala debata, izmenjava stališč ali primerjava naših delovnih praks. Predstavila sem delo Slovenske nacionalne agencije in naše aktivnosti v preteklem

letu, poročala o doseženem (statistični podatki o delu) ter še posebej izpostavila promocijsko delo oddelka ter izjemno uspešno sodelovanje z založniki (izobraževanja, konzultacije in priprava seminarjev za neformalne založnike).

Drugi dan srečanja je bil posvečen predstavitvi vloge ISBN v založniški verigi in zbiranju metapodatkov, predvsem pa reviziji ISBN standarda in opisu potrebnih aktivnosti in časovnih rokov. Seznanjeni smo bili z vzroki za revizijo ISBN standarda in postopki ter potekom revizije. Spremembe standarda ne bodo zahtevale sprememb v organizaciji dela in v informacijskih sistemih založnikov. Nov standard je bil pripravljen 2016, ni pa še objavljen, sprejet bo 2017, trenutno se čaka na podpis dogovora z ISO (pogajanja z ISO so v teku). Nov standard bo ohranil temeljne principe: ISBN kot oznaka za monografije, 13-mestna oznaka, vsak produkt dobi svoj ISBN, dodan bo aneks o možnosti uporabe ISBN za digitalna dela (ISBN –a). Ne bo vseboval tehničnih opisov, manj bo govora o nacionalnih agencijah ISBN in njihovi vlogi. Sočasno bo revidiran tudi Users' Manual, v katerem bodo obravnavane tudi glavne naloge in odgovornosti agencij za ISBN in kriteriji za dodelitev ISBN, več bo praktičnih nasvetov glede »problematičnih« publikacij. Nov dogovor z ISO pomeni spremembe pogodbe z agencijami, nova pogodba je komplicirana (hierarhični členi), agencije jo bodo morale podpisati. Pogodba prinaša več novosti, kot npr. analiza pritožb, sprejemljivi časovni roki ipd.

Stella Griffiths nas je opozorila še na primer zlorabe - ponudnika lažnih

identifikatorjev UBN (Universal Book Number) na google.com.

Aurelia Peršinaru je pripravila podatke o romunskem knjižnem trgu, nazorno je predstavila mrežo knjigarn in distributerjev: v državi je 400 knjigarn, od tega kar 130 v Bukarešti, registriranih založnikov je 6270, 3 največje založniške hiše izdajo cca. 6000 naslovov, povprečna naklada je 1500 izvodov, letno prejmejo 26.000 zahtevkov za CIP. V naslednjih dveh letih načrtujejo zaračunavanje storitev.

Ob zaključku delavnice smo se vsi strinjali, da so bila naša dosedanja srečanja zelo uspešna in koristna. Sodelujočim sem posredovala predlog Slovenske ISBN agencije, da se premisli o časovnem okviru nadaljnjih regionalnih srečanj in predlagala, da odslej balkanska regionalna srečanja potekajo na dve leti – in sicer tisto leto, ko je letna generalna skupščina ISBN izven Evrope.

V imenu Narodne in univerzitetne knjižnice sem uradno povabila vse sodelujoče na Regionalno srečanje ISBN agencij z Balkana 2019, ki ga bo v sodelovanju z Mednarodno agencijo ISBN organizirala Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Naše vabilo je vse navdušilo.

Gostitelji so nam prvi večer pripravili kratek ogled starega mestnega jedra, za zaključek pa so nam razkazali še svojo moderno novo knjižnico, zgrajeno leta 2012.

Letošnje srečanje sodi med eno najboljših doslej, bilo je odlično organizirano in vsebinsko zelo bogato, zagotovili so tudi prevajanje v srbsko za kolegice iz Srbije in Črne Gore, v razpravi pa sva pri razlagi priskočili na pomoč še s kolegico iz hrvaške agencije.

Zahvaljujem se ravnateljici in vodstvu NUK, da so mi omogočili udeležbo na srečanju ter Alenki Kanič, vodji slovenske agencije ISBN, da me je vzpodbudila k sodelovanju na srečanju, ki mi je dalo dragocene izkušnje in vzpodbudo za nadaljnje delo v Slovenski agenciji za ISBN. ●

Ali se splača vlagati v branje?

Špela Pahor

Mestna knjižnica Izola
spela.pahor@guest.arnes.si

Bralni klub Kira knjiga v Mestni knjižnici Izola

V Mestni knjižnici Izola že nekaj let uspešno deluje bralni klub Kira knjiga. Vodita ga Ksenija Orel in Diana Pungeršič. Ksenija Orel je dokončala študij italijanskega jezika in književnosti. Po uspešnem obdobju poučevanja italijanščine na šolah in jezikovnih tečajih je pristala v Mestni knjižnici Izola. Tu že skoraj 15 let predano skrbi za nemoteno delovanje Središča za samostojno učenje in Borze znanja, organizira in vodi literarne večere, različne druge prireditve in delavnice za odrasle in otroke, prevaja in opravlja še vrsto drugih del. Uspešno sodeluje s posamezniki, ustanovami, šolami in vrtci. Diana Pungeršič je literarna kritičarka, moderatorka in književna prevajalka iz slovaščine in češčine. Pred šestimi leti je po študiju slovenščine, slovaščine in sociologije kulture končno hotela prijeti sonce in tako pristala v Izoli. Očarana nad lepoto obale ostaja tu.

Diana, kako ste prišli na idejo za bralni klub?

Kot literarna kritičarka in prevajalka precej časa preživim v družbi knjig. To je zelo intenzivno, vendar intimno druženje, na štiri oči z liki oz. avtorjem. Od nekdaj pa sem se o knjigah rada pogovarjala tudi z drugimi, vendar za to prav veliko priložnosti ni. Po nekem pogovoru s

prijateljico iz Slovaške, ki je zato ustanovila kar lastno »zasebno« bralno skupino, sem začela razmišljati, da bi tudi sama želela sodelovati v kakšnem bralnem krožku. Ker ga v Izoli nisem našla, se mi je v glavi počasi rodila ideja, da bi ga ustanovila kar sama. In kje druge, če ne v knjižnici? Lepega poletnega dne pred dvema letoma sem se zaklepetala s Ksenijo Orel iz

Mestne knjižnice Izola, ki mi je navdušeno pripovedovala o delovnem obisku knjižnice v Zadru, kjer da imajo številne bralne klube. Ni bilo treba veliko besedi, da smo septembra 2015 že organizirali prvo srečanje BK KIRA KNJIGA.

Kako ste izbrali ime Kira knjiga?

S Ksenijo sva se zavedali, da morava bralnemu klubu nadeti ime, saj bo tako bolj prepoznaven, z dobrim imenom pa bova nemara tudi lažje navdušili potencialne bralce, da se nam pridružijo. Kar nekaj časa sva tuhtali, potem pa se je Ksenija spomnila, da bi ga obarvali malo po primorsko, da še bolj pritegne. In je res, se je že marsikdo obregnil, češ to pa ni knjižno.

Pri BK torej sodelujeta s Ksenijo Orel. Kako sta se našli in kako poteka vajino sodelovanje?

Knjižnica na plaži

Spoznali sva se v MKI, kamor sem se kot prišlekinja na Obali redno zatekala. Sodelovati sva, kot rečeno, začeli zelo spontano. Mislim, da sva zelo usklajen tandem. Ona skrbi za, recimo temu, tehnično izvedbo Kire knjige, kar zajema celotno promocijo, obveščanje, pripravo prostora in sploh vso organizacijo, vključno z oblikovanjem in prevodom vabila. Jaz pa sem predvsem vsebinka, izbiram knjige, pišem vabila, bralne iztočnice, vodim srečanje.

Kako so za BK izvedeli bralci, bralke? Sta jih sami poiskali in nagovorili, so izvedeli za bralna srečanja kako drugače (mediji, splet, od prijateljev...)?

Naša srečanja poskušamo »oglaševati« po čim več kanalih, tako v lokalnem časopisju, po radiu, spletnih medijih kot na občinskem portalu. Ksenija, ki dela v knjižnici, seveda tudi ustno doseže precejšen krog. Sicer pa je reklama pomembna ne le za tiste, ki pridejo na srečanje, temveč tudi vse tiste, ki tako dobijo kakšen dober bralski namig.

Kako izberete knjige za branje?

Veliko pozornost namenjam kakovostnim sodobnim slovenskim avtorjem, ki morda v poplavi uspešnic preprosto ne pridejo do bralcev. Nekaj je tudi prevedenih knjig, pri čemer se izogibam anglo-ameriškim prevodom in poskušam predstaviti tudi književnosti drugih evropskih držav ali celo celin. Izbiram knjige, ki praviloma izzivajo naše predstave o življenju.

Knjige za branje izberete sproti, po navdihu, imate pripravljen seznam že za več mesecev ali leto vnaprej, prisluhnete željam bralk in bralcev ali še kako drugače?

Ker smo se prijavljali na razpis, smo morali vse knjige določiti vnaprej, vendar tu pa tam kakšno knjigo tudi zamenjam, kadar najdem primernejšo na primer. Kdaj tudi ustrezem željam, seveda.

Koliko ljudi navadno pride na vašo srečanja?

Kot velika prednost bralnega kluba se je pokazala pestra starostna struktura udeležencev, ki jo uokvirjata generacija tridesetletnikov na eni strani in osemdesetletniki na drugi, s čimer je bralni klub dejansko postal tudi prostor živahnega medgeneracijskega dialoga. KIRA KNJIGA ima sicer poleg rednih udeležencev, vrtimo se okrog številke deset, tudi precej »dopisnih« članov, ki se zaradi takih ali drugačnih razlogov v živo ne morejo sestajati, a zato vestno spremljajo naše objave, z nami sproti berejo in se nam tudi telefonsko ali po elektronski pošti javljajo s kakšnimi povratnimi informacijami. Pri čemer velja izpostaviti, da naš bralni klub geografsko pokriva celotno obalno območje, na srečanja prihajajo bralci iz celotne Obale. S čimer očitno zapolnjujemo veliko vrzel v negovanju bralne kulture na območju, kjer je pomen branja tudi zaradi uradne dvojezičnosti in sobivanja več različnih jezikovnih in kulturnih skupin še toliko

večji. V teh okoliščinah nas tako vodi tudi temeljno zavedanje, da branje leposlovja ne le bogati besedni zaklad in izboljšuje pisno kompetenco in registre izražanja, temveč predvsem krepi človekovo senzibilnost za drugost in drugačnost ter s tem pripomore k večjemu sožitju in medsebojni strpnosti.

Kako srečanja potekajo?

Sproščeno. To je glavno vodilo. To niso šolske ure, ampak debata o življenju. Knjige so življenje in o njem in vseh njegovih skrivnostih se pogovarjamo. Jaz zastavim odprto vprašanje, potem pa izmenjava mnenj steče kar sama od sebe. Pogosto pa tudi kakšna bralka komaj čaka, da nas povpraša o tem in onem, kar jo je pri knjigi najbolj vznemirilo. Uvodoma ali pa na koncu pogosto preberemo tudi pesem, ki jo lahko vnaprej določen bralec izbere sam ali pa s posebnega predlaganega seznama. Moja skrita želja namreč je, da bi to med bralci precej zapostavljeno literarno zvrst vsaj malo detabuizirala, demistificirala ter ponudila zgled, kako lahko pesem postane naša vsakdanja spremljevalka. Tista, ki nas nemara še najmočneje senzibilizira za drugačne načine bivanja in sploh spodbuja k večji bivanjski razprtosti.

Članice knjigo najprej preberejo, nato se na srečanju o njej pogovarjate. Verjetno vsebino knjige vsak bralec doživi po svoje. V pogovoru morda pride na dan marsikaj zanimivega, tudi osebne izkušnje udeleženk srečanja...

a biblioteca in spiaggia

Seveda, vedno ko govorimo o knjigi, pravzaprav govorimo o sebi, o lastnem doživljanju. In naravnost fascinantno je, kako različno je lahko naše dožemanje stvari. Na srečanjih se nam to potrdi vsakokrat znova. Nek dogodek lahko neki bralec interpretira kot tragičen, drugi komičen, tretji pa brezvezen. Zato mene potegnejo take in take zgodbe, nekoga drugega pa drugačne. Pač glede na naše izkušnje, želje, potrebe, življenjska obdobja, stanja ... Včasih so zato debate prav žgoče.

Na ta način, ob izmenjavi mnenj v pogovoru, lahko na knjigo pogledamo tudi z zornega kota nekoga drugega...

Prav to je namen bralnega kluba, odpiranje, poglobljanje interpretacij. Bralni klub ima pomembno poslanstvo, saj bralcem skozi dialog, soočenje mnenj o prebranem pomaga prodreti pod površje fabule. Na srečanjih sleherno bralno izkušnjo s tem, ko prisluhnemo sobralcu, nujno poglobimo, razširimo, kontekstualiziramo, poosebimo. Naše debate so tako iz srečanja v srečanje bolj lucidne in kompleksne, udeleženci pa so se doslej tudi že dodobra otesli morebitne začetne zadrege in vedno bolj artikulirano in argumentirano izražajo svoja stališča. Nekateri si tudi vestno vodijo bralne dnevnike, večina si za srečanje pripravi svoje priljubljene odlomke, citate in prebrano dejavno povezuje z življenjem, lastnimi izkušnjami in tudi drugimi prebranimi knjigami. Zaradi razpravljalnega žara so naši večeri

tako pogosto precej daljši od predvidene ure in pol.

Vseeno pa imate najbrž tudi načrt ali način, kako pogovor voditi?

Pred srečanjem si zamislim približen potek ali pa vsaj teme, iztočnice za pogovor. A pogosto me bralke tako presenetijo s svojimi uvidi, da prvotni plan povsem odpade. Takrat je debata v bistvu najboljša. Sicer pa pazim, da se vedno znova vračamo k izhodišču, torej besedilu. Pri tem so nam v veliko pomoč odlomki, ki si jih vsak bralec označi in jih potem na glas preberemo in se o njih pogovorimo.

Ko se dogovorite, katero knjigo bi brale v času do naslednjega srečanja, pa verjetno tudi svetujete, kako naj berejo, na kaj naj bodo pozorne...?

Drži, besedilo poskušam vnaprej malo približati, pripraviti teren s kratkim opisom in iztočnicami. A bralna navodila so lahko dvorezen meč, marsikoga spominjajo na šolska berila, zato so neobvezna. Bralci jih lahko povsem zanemarijo. Bistvo se tako in tako izkristalizira potem v pogovoru.

Nekajkrat je BK pripravil tudi literarna srečanja. Udeležila sem se srečanja z mlado pisateljico Anjo Mugerli. Pogovor z njo ste vodili suvereno, kot poznavalka književnosti, sproščeno in zdelo se mi je, kot da bi imeli kot literarna kritičarka tudi nekaj vpogled v dušo pisatelja... Se v tem zadnjem motim ali je res?

Vzporedno z bralnim klubom KIRA KNJIGA se je rodila tudi njena dvojčica KIRA KNJIGA V ŽIVO, ki je bila zamišljena kot dopolnitev bralnemu klubu v obliki niza literarnih večerov z domačimi (ne le lokalnimi) vrhunskimi literati. Slovenske knjige smo namreč želeli približati tudi po človeški plati. Knjižnica je bila v preteklosti vse prevečkrat primorana gostovati le ustvarjalce, ki so bili pripravljeni svojo literaturo predstaviti prostovoljno, s KIRO KNJIGO V ŽIVO pa želimo ta trend zaobrtni, čeprav JAK še ni prepoznal naše vizije kot vredne finančne spodbude. Kljub temu tudi KIRA KNJIGA V ŽIVO miga, le v precej skromnejšem ritmu od zelenega. Poleg omenjenega gostovanja Anje Mugerli je velik pečat pustil tudi obisk Veronike Simoniti, Jureta Vuge in Vanje Pegana. Težko pa bi rekla, da imam kak poseben vpogled v avtorjevo dušo, predvsem veliko spoštovanje do njihovega dela in ustvarjanja. Gotovo pa kot t. i. profesionalna bralka zelo hitro začutim dobro literaturo in morda v pogovoru lažje izpostavim prednosti.

V Arheološkem parku potekajo srečanja na temo antične literature. Zadnje srečanje je bilo zelo dobro obiskano...

Neverjetno. Letošnji poletni cikel štirih srečanj v Arheološkem parku je posvečen rimski književnosti. Res je, Senekova Pisma prijatelju Luciliju so, sodeč po udeležbi, postala letošnji poletni bralski hit.

Izvrstna stoiška »biblija«, ki uspe človeka nagovoriti v takšni meri, kot so povedali nekateri bralci, da mu dejansko vzbudi željo po osebnostni rasti. Na naslednjih treh srečanjih nas čakajo še Satirikon, Dnevnik cesarja Marka Avrelija ter Zlati osel. Vsako od teh del po svoje razgalja takratno rimsko družbo in nudi nemalo bralskega užitka, bodisi v obliki humorja bodisi z življenjskimi modrostmi. Če gre sklepati po lanskem letu, ko smo brali grška dela (Sapfino poezijo, Teofrastove Značaje, Aristofanovo Lizistrato in Stare grške bajke), potem se nam znova obetajo prava bralska razsvetljenja. Ko odpadejo predsodki, bralci v teh delih presenetljivo zlahka odkrivajo pojave sodobnosti.

Kaj nam antična literatura lahko danes pove o človeku, o smislu in namenu našega življenja?

Predvsem to, da se človek v svojem bistvu skozi tisočletja ni spremenil. Tako tudi ne njegov smisel in namen. Tudi oddaljena klasična besedila, ne glede na vrsto, lahko postanejo bralsko privlačna in navdihujoča, takoj ko se znebimo predsodka šolskega (obveznega) čtiva.

Poznate druge bralne klube in njihove izkušnje?

V ljubljanski mestni knjižnici imajo kar nekaj bralskih skupin, ki se na primer srečujejo tedensko. Vodja ene skupine mi je zaupala, da ima pogosto težave pri vzpostavljanju komunikacije med udeleženci. Takrat sem se zavedala, da smo v naši Kiri knjigi res že dosegli zavidljiv nivo, saj debata po navadi steče brez zavor.

Se vam zdi, da z bralnim klubom lahko širite bralno kulturo, vzgajate bralce, vzbudite ljubezen do branja kvalitetnih in morda zahtevnejših del?

Pri vzpostavitvi bralnega kluba Kira knjiga smo izhajali iz želje, da poglobimo posameznikove individualne bralne izkušnje, in sicer s soočanjem naših mnenj in doživljanj, enako pomembni izhodišči pa sta bili tudi širjenje kroga aktivnih bralcev in seznanjanje s kakovostno slovensko literarno ustvarjalnostjo. Prav zato so na našem bralnem seznamu v dobršni meri zastopana izvorno slovenska dela, po

katerih, kot poročajo udeleženci, v poplavi medijsko podprtih komercialnih uspešnic sami ne posegajo (pogosto). Ravno bralne preference najbolj strastnih bralcev, ki mesečno preberejo celo goro knjig, dejansko pokažejo alarmantno stopnjo »spregledanosti« domačega leposlovja. A razveseljuje dejstvo, da so naša prizadevanja že zelo hitro obrodila sadove, pridobili smo nove bralce, celo občudovalce domačih književnih ustvarjalcev. Naj naštejemo samo nekaj literatov oz. njihovih del, ki so prepričali tudi največje skeptike: Veronika Simoniti s Kamnim semenom, Mirana Likar Bajželj s Sobotnimi zgodbami, Stanka Hrastelj z Igranjem, Drago Jančar s To noč sem jo videl, Miha Mazzini z Otroštvom, Maja Vidmar s Tako se zaljubiš, Esad Babačić s Prihodi/odhodi, Jure Jakob s Hišami in drugimi prostimi spisi, Maruša Krese z Da me je strah? in Vsi moji božiči, Matej Krajnc z Gospo Goršičevo ... in še bi lahko naštevali.

Predvsem pa naša Kira knjiga bolj kot na kvantiteto stavi na kvaliteto branja!

Ste kdaj razmišljali, da bi imeli bralni klub za najstnike? Ti so kar nekako izvzeti iz vsake ponudbe... Poskrbljeno je za najmlajše, za otroke, za starejše, za mlade pa kakor da nihče nima posluha in so prepuščeni sami sebi in težavnemu mladostniškemu iskanju lastne življenjske poti. Računalniške igrice tu niso ravno v pomoč...

Najstniki so najbrž najbolj zahtevna bralska skupina. To obdobje človekovega razvoja je izjemno turbulentno in praviloma branju ni naklonjeno. Tako kažejo statistike. Ampak največji odpor je hkrati tudi največji izziv. Knjiga je zmeraj izvrstna podlaga za načenjanje občutljivih, tabujskih tem, s katerimi se odraščajoči mladostnik hočeš nočeš srečuje. Na srečo imamo na voljo vedno več kakovostne literature za najstnike, pravzaprav tudi sama trenutno prevajam eno tako iz slovaščine in se vživljam ne le v govorico najstnikov, temveč predvsem v njihovo občutljivo in ranljivo psiho, ki pa se navzven dela herojsko. Vodenje najstniške skupine je gotovo zelo odgovorno in zahtevno početje, ki bi se ga pa tudi z veseljem lotila.

Menda BK sodeluje tudi z JAK. Na kakšen način?

JAK finančno podpira naša srečanja, ki so pred tem delovala na prostovoljni bazi. Naš projekt je bil izbran na dveletnem razpisu bralna kultura 2016-2017. Podpore smo zelo veseli, saj nam je omogočila kontinuirano srečevanje, natisnili pa smo tudi nekaj promocijskega materiala, celo kupili vrtno opremo, da lahko v toplejših mescih sedimo zunaj.

Kaj vam osebno pomeni vodenje tega BK?

Najprej veliko zadovoljstvo in privilegij, da se lahko družim in pogovarjam s tako pronicljivimi in iskrenimi sobralci. Gotovo pa je to tudi moj droben poskus, kako nekaj »vrniti« kraju in ljudem, ki so me tu tako toplo sprejeli.

Kakšne načrte imate za prihodnost BK in tudi sicer?

Kako že gre? »Naj traja, naj traja ...« Da se bomo še naprej srečevali ob dobrih knjigah, v plodoviti izmenjavi mnenj. Sicer pa poskušam živeti za ta trenutek.

Bi želeli še kaj dodati?

Hvala vam za izčrpna vprašanja in vso pozornost. In seveda, drage bralke in bralci, pristrčno vabljeni, da se nam v MKI pridružite na srečanjih Kire knjige, ki potekajo na vsake tri tedne, v poletnih mesecih pa vsak drugi teden v Arheološkem parku Simonov zaliv.

Diana, hvala za pogovor in vse dobro v osebnem življenju in pri širjenju ljubezni do literature!

Hvala vam za ta izčrpna in zanimiva vprašanja. Hvala tudi tebi, draga Ksenija, saj brez tebe kluba ne bi bilo. Tudi jaz sem raje v ozadju, tam je moj naravni habitus, ampak vsake toliko pa je treba izpostaviti ljudi, ki so pridne in neprecenljive mravljice, ki gradijo boljši svet. To velja tudi za vas Špela. Lepo bodita še naprej. ●

Obmejne knjižnice in možnosti mednarodnega sodelovanja

Lidija Štruc
Knjižnica Dravograd
lidija.struc@dra.sik.si

Splošne knjižnice se povezujejo s knjižnicami vseh vrst in z drugimi sorodnimi institucijami tako na nacionalnem kot tudi na mednarodnem nivoju, predvsem z namenom doseganja kvalitetnejših rezultatov. Med drugim tudi Zakon o knjižničarstvu določa, da splošne knjižnice, ki pokrivajo obmejna področja, omogočajo različne storitve Slovincem v zamejstvu. Občina Dravograd je obmejna občina in danost lege omogoča dnevne stike med Slovenci z obeh strani meje. Bogastvo vezi in medsebojno sodelovanje se odraža v precej živahni menjavi kulturnih in blagovnih dobrin.

V preteklosti se je vzpostavilo veliko partnerskih vezi, tako na gospodarskem kot tudi na družbenem področju. Tudi v Knjižnici Dravograd smo v strateškem načrtu in v lokalnem kulturnem programu predvideli sodelovanje z obmejnimi knjižnicami, šolami in vrtci.

Najprej nam je uspelo k sodelovanju povabiti dvojezični vrtec Mavrica iz Dobrle vasi, ki predstavlja steber tamkajšnjim otroškim in mladinskim dejavnostim. Ob koncu prejšnjega stoletja se je skupina staršev

odločila ustanoviti iniciativno skupino z namenom, da se ustanovi zasebni vrtec, kjer bi njihovi otroci lahko bili deležni dvojezične vzgoje. Po nekaj letih jim je to tudi uspelo in danes ima vrtec lepo število otrok. V letu 2012 smo jih obiskali in jim ponudili možnost sodelovanja v projektu Predšolska bralna značka Petra Nosa. Pripravili smo jim premično zbirko, ki je vsebovala kvalitetne slovenske slikanice. Branje knjig jih je tako navdušilo, da so povabili našo pravljčarko, ki jim je pripravila pestro bibliopedagoško uro v slovenskem jeziku.

■ Bibliopedagoška ura v LŠ Sinča vas. (Foto: Jerneja Ban)

Na zaključno prireditev projekta jim ni uspelo priti, jih je pa peščica prišla na obisk s posebnim namenom. Otroci, njihovi starši in vzgojiteljice, so na lastno željo organizirali zbiranje denarja, oblačil in igrač za prizadete dravogradske družine v katastrofalnih novembrskih poplavah. Ob obisku so vse zbrano predali predstavnici Rdečega križa Dravograd. Njihovo humano dejanje je vse prijetno presenetilo.

V začetku šolskega leta 2016/17 smo vzpostavili sodelovanje z dvojezično Ljudsko in Novo srednjo šolo Sinča vas. Dolgo časa je ostala želja prebivalstva iz Sinče vasi neizpolnjena. Šele po drugi svetovni vojni, ko je število učencev zaradi dobrega lokalnega uspeha podjetja

sunkovito narastlo, se je ustanovila ljudska šola Sinča vas. Šola je bila v letošnjem šolskem letu vključena v projekt Razvoj in strokovna podpora poučevanju slovenskega jezika na avstrijskem Koroškem, v katerem sodeluje tudi Prva OŠ Slovenj Gradec. V okviru tega je bila na šoli za čas trajanja projekta zaposlena jezikovna asistentka Klavdija Mori iz Slovenije, ki nam je pomagala vzpostaviti stik z vodstvom.

Skladno z dogovorom smo za otroke pripravili premične zbirke strokovnih in leposlovnih otroških knjig z namenom, da spoznajo

■ Obisk vodstva vrtca in nekaj otrok. (Foto: Jerneja Ban)

■ Gledališka predstava v okviru projekta Tina in medvedja moč. (Foto: Jerneja Ban)

oz. nadgradijo slovenski jezik. Jezikovna asistentka je z njimi izvajala bralne ure, literarne natečaje, kvize. Med knjigami je bila tudi slikanica *Tina in medvedja moč*, na podlagi katere se je kasneje izoblikoval istoimenski projekt. Namen projekta je predstaviti učencem, da je v življenju potrebno imeti pogum, vztrajnost, moč in da moramo vse kar začnemo narediti do konca. Tako se potem lahko začne resnična pravljica vsakega posameznika. Vsebina slikanice je prezahtevna za učence, ki se učijo slovensko, zato se je besedilo prilagodilo, ilustracije so se fotokopirale in plastificirale, vsebina se je preoblikovala v dramsko zvrst. Sledila je gledališka predstava za vse učence na šoli. Učenci so zgodbo pripovedovali v slovenskem in nemškem jeziku. Zelo pomembno je tudi spoznanje, ki ga je zapisala Tina Maze: »Nikoli ne bom popolna, lahko pa sem vedno boljša«. Tudi pri učenju jezika je pomembno, da se trudimo biti vedno boljši.

Del učiteljskega kolektiva nas je jeseni obiskal, kjer smo se dogovarjali tudi o drugih možnostih sodelovanja: obisk naše knjižničarke v šoli, izmenjava programov na področju literarnih prireditev, možnost obiska otrok pri nas, slovenska bralna značka itd. Kljub temu, da je ta proces še zelo v povojih, je naš izziv optimizacija tovrstnih storitev in vzpostavitev neke trajne interakcije.

Za konec dodajam misel: « Majhnost knjižnic ne predstavlja ovir za dobre rezultate. Vzajemnost je tista, ki nas bogati in prinaša dobre rezultate. » ●

80 let knjižnice Loškega muzeja Škofja Loka

Mira Kalan

Loški muzej Škofja Loka
mira.kalan@loski-muzej.si

Knjižnica Loškega muzeja Škofja Loka v letošnjem letu praznuje 80-letnico. Ob tem jubileju osvetlimo začetke njenega delovanja in na kratko predstavimo knjižnični fond. Knjižnica poleg strokovne literature s področij muzejskih strok hrani tudi več zbirk starejšega knjižnega gradiva, ki je del naše pisne kulturne dediščine.

Da muzej za svoje delovanje potrebuje knjižnico, so vedeli tudi člani škofjeloškega »profesorskega ceha«. Po odmevni obrtno-industrijski razstavi, ki so jo pripravili leta 1936, so se 23. julija 1937 zbrali na ustanovnem občnem zboru Muzejskega društva Škofja Loka in sprejeli društvena pravila. V 2. členu so takole opredelili namen društva: društvo »zbira zgodovinske, narodopisne, zemljepisne, prirodoopisne predmete in ustanovi muzejsko zbirko s knjižnico in arhivom«. Iz društvenih pravil je razvidno, da je bila prvim loškim muzealcem strokovna knjižnica enako pomembna kot muzej in

arhiv. Določili so tudi, komu je knjižnica namenjena; v 5. členu je zapisano, da ima vsak član »pravico posluževati se društvenih knjig in drugih znanstvenih pripomočkov«.

Da je muzej lahko odprl svoja vrata 27. avgusta 1939, so odborniki takoj pričeli z zbiranjem starih predmetov na podstrežjih škofjeloških hiš. In med starimi predmeti so bile tudi knjige. V prvi muzejski zbirki v Rotovžu na Mestnem trgu (danes Mestni trg 35) je bilo razstavljenih 915 muzejskih predmetov. Žal ni podatka, koliko je bilo med muzejskimi eksponati

■ Loški muzej Škofja Loka domuje na Loškem gradu.

knjig. Vemo pa, da se je v tem obdobju fond muzejske knjižnice bogatil tako, da so svoje izdaje prispevali kar društveni odborniki sami. Še danes jih najdemo tu, opremljene s posvetili avtorjev, ki datirajo v to najzgodnejše obdobje delovanja muzeja. To so monografije in članki (separati) ustanovnih članov društva, zgodovinarja dr. Pavleta Blaznika, geografa in zgodovinarja prof. Franceta Planine, slavista Tineta Debeljaka, literarnega zgodovinarja dr. Franca Koblarja, jezikoslovca dr. Lovra Sušnika, arhivarja Maksa Miklavčiča, klasičnega filologa Ivana Dolenca, teologa in jezikoslovca Jakoba Šolarja. Tu so tudi izdaje dolgoletnega predsednika Muzejskega društva Škofja Loka, dr. Branka Berčiča in prispevki

naravoslovcev, geologa dr. Antona Ramovša, zoologa dr. Antona Polenca, botanika dr. Frana Jesenka.

Po 2. svetovni vojni se je muzej preselil na obrobje mesta, v Puštalski grad. Svoje delovanje je razširil na območje Seške in Poljanske doline in na terenu pridobil številne muzejske predmete. Povečalo se je tudi število knjig v muzejski knjižnici. V muzej so prihajale predvsem knjige starejšega izvora, zapuščine pomembnih osebnosti ali zapuščine ukinjenih knjižnic, ki so delovale v okviru verskih in drugih skupnosti, npr. društvene knjižnice. Tako sta takoj po drugi vojni prišli v muzej **Knjižnica dr. Ivana Tavčarja z Visokega v Poljanski dolini in Knjižnica baronov Oblak-Wolkensperg z gradu Puštal.**

Prva bibliotekarka je bila muzejska arhivarka

Muzej je v tem obdobju že prerasel društveni okvir in leta 1948 postal profesionalna ustanova, v okviru katere je do leta 1966 deloval tudi arhiv. Za muzejsko knjižnico je v letih 1950-1961 skrbela muzejska strokovna sodelavka, arhivarka prof. Doroteja Gorišek. Tako v poročilu o delu muzeja za leto 1959 razberemo, da je bila muzejska knjižnica, ki »služi tudi arhivu«, na novo urejena in zanjo izdelana kartoteka. Gradivo je bilo že takrat ločeno na »priročno« knjižnico, t. j. na strokovno literaturo in na zbirke starejšega knjižnega gradiva. Iz tega obdobja so ohranjeni trije popisi knjižničnega gradiva, ki jih je izdelala prof. Goriškova. To sta popisa dveh zapuščin, **Tavčarjeve knjižnice z Visokega in Wolkenspergove knjižnice z gradu Puštal**, prvi je rokopis, drugi tipkopis. Tretji popis pa je seznam strokovnih monografij, urejen po vsebini oz. po strokah. Iz poročil o delu in ohranjenih knjižničnih inventarjev lahko razberemo, da so bile knjige v muzejski knjižnici že v 50-letih prejšnjega stoletja postavljene po strokah, knjižne zapuščine pa popisane in urejene.

Dobro je dokumentiran tudi prirast knjig, ki je bil v tem obdobju izjemen. Muzej je v zamenjavo za strokovno

Knjižnica dr. Ivana Tavčarja z Visokega

Knjižnico je muzej pridobil po posredovanju Tavčarjevih sorodnikov takoj po 2. sv. vojni. Knjige datirajo od 17. do 20. st. in

več kot 200 je antikvarnih, izdanih pred letom 1800. Po tematiki so raznovrstne: zastopani so antični avtorji, pravne, zgodovinske, matematične in prirodoslovne knjige, koledarji, priročniki, učbeniki in slovnice. Nesorazmerno veliko je verskega tiska (c. 150 naslovov). Le ugibamo lahko, ali so knjige z versko vsebino v Tavčarjevi knjižnici tu naključno, ali so pripadale rodbini Kalan, ki je skoraj 250 let gospodarila na Visokem, ali pa so zapuščine samostanskih (ukinjenih) knjižnic. Npr. rokopisna knjiga z naslovom *Institutiones Universae Philosophiae* iz l. 1778, učbenik filozofije za dijake, je označena z žigom celjskega in goriškega kapucinskega samostana, nekatere druge izdaje pa opremljene z lastniškim vpisom bratov kapucinov.

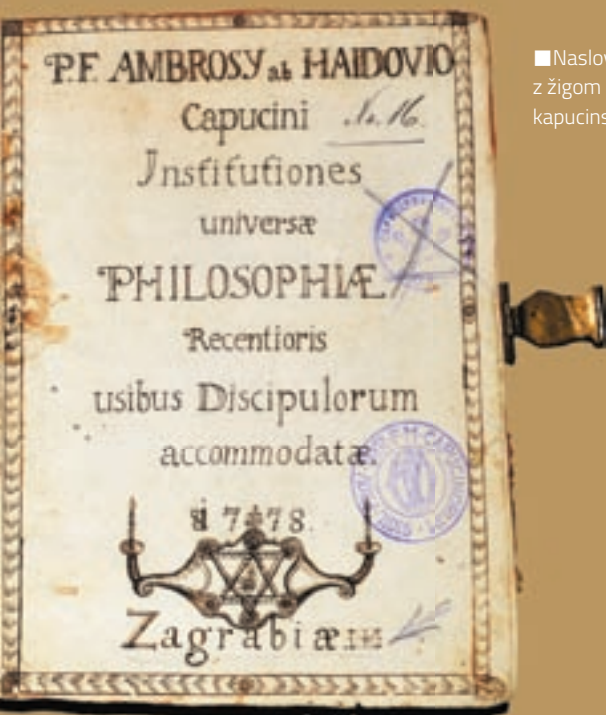
■ Tavčarjeva knjižnica z Visokega – ena od zbirk pisne kulturne dediščine v Loškem muzeju

Izpostavimo še dve knjigi iz Tavčarjeve knjižnice. Prva je *Georgica Curiosa aucta oder Adeliches Land Leben*, delo protestantskega plemiča Wolfganga H. Hohberga (1612-1688). Priročnik, namenjen plemiškim gospodarjem kot pomoč pri vodenju posesti, je izšel v Nürnbergu, prvič leta 1682 in nato še trikrat. Naša izdaja iz let 1715/16 je vezana v dva zvezka in na več kot 2.000 straneh prinaša 277 bakrorezov ter številne lesoreze. Knjiga obravnava naslednje teme: obrt, deželoznanstvo; hišni gospodar; hišna gospodinja; vinogradništvo in sadjarstvo; kuhinjski in zdravilni vrt; cvetlični vrt; poljedelstvo; konjereja; pristava; o čebelah in sviloprejkah; ribolov, lov na vodne ptice; lesarstvo in pašništvo. Zaradi svoje starosti in redkosti je pomemben del naše pisne dediščine, zaradi

■ Družinsko kosilo, Wolfgang H. Hohberg, *Georgica curiosa aucta ...*, Nürnberg 1715/1716

vsebine in številnih ilustracij pa odličen kulturno-zgodovinski vir za proučevanje nekdanjega načina življenja. V bazi Cobib.si so vpisani trije izvodi naše izdaje.

■ Naslovnica rokopisne knjige z žigom celjskega in goriškega kapucinskega samostana

■ Naslovna stran pasijonske knjižice *Myrrhen-Gärtlein der hochlöblichen Bruderschaft Jesu Christi*, Ljubljana 1690

Druga, še starejša je pasijonska knjižica z naslovom *Myrrhen-Gärtlein der hochlöblichen Bruderschaft Jesu Christi*, ki je izšla leta 1690 pri tiskarju Jožefu Tadeju Mayru v Ljubljani in osvetljuje dejavnost jezuitske Bratovščine umirajočega Kristusa. (foto) Po mnenju poznavalcev so njena besedila »že sama zase mogočna priča baročne duhovne ter literarne kulture ob koncu 17. st. v Ljubljani«. Vsebuje priporočila, katere molitve oz. pobožnosti naj člani bratovščine opravijo tekom dneva, tedna, meseca, četrletja in leta, poleg tega pa še poglavje o odpustkih, prozne molitve in molitve v verzih, nabožne pesmi in odpeve. Knjiga je dragocen dokument časa in prostora in neprecenljiva za Škofjo Loko, ki se ponša z vpisom *Škofjeloškega pasijona* na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine. Njen avtor je pridigar in nabožni pisec, jezuit Jakob Škerl (o.1622-1672), rojen v Škofji Loki v znani plemiški družini Scarlichi, ki si je zelo prizadeval za ustanovitev te pasijonske bratovščine ter bil tudi njen prvi predstojnik. Knjiga je pravi knjižni zaklad, v bazi Cobib.si je vpisan en sam izvod.

Več sto knjig v muzejski knjižnici, ki so izšle pred letom 1800, danes izpolnjuje kriterije za razglasitev za kulturni spomenik. Zaradi svoje dokumentarne vrednosti nekatere med njimi presegajo lokalni pomen.

literaturo sorodnih institucij, muzejev, galerij in arhivov doma in v tujini pošiljal domoznanski zbornik *Loški razgledi*, tega je leta 1954 ob finančni podpori občine Škofja Loka pričelo izdajati Muzejsko društvo. V letih 1956 in 1957 se je knjižnični fond povečal za 357 enot, od tega so z nakupom pridobili 239, z darovi 67 in z zamenjavo 51 enot, v letih 1958 in 1959 pa za 279 enot, od tega z zamenjavo 157. Takrat so pridobil še več časopisov in uradnih listov starejših letnikov. Ob 20-letnici muzeja leta 1959 je prof. Planina zapisal, da si muzej strokovno knjižnico »množi« z nakupi in zamenjavo.

Kolikšno je bilo število knjig ob selitvi muzeja na Loški grad leta 1959, je danes težko ugotoviti. Leta 1966 je prišlo do reorganizacije dediščinskih služb, od muzeja se je izločil arhiv. Zato je nekaj starejšega knjižnega gradiva, med drugim dragocena Knjižnica iz Ajmanovega gradu (Ehrenau) pri Svetem Duhu, shranjeno tudi v škofjeloškem arhivu (danes ZAL, Enota v Škofji Loki). Iz muzejske dokumentacije je razvidno, da se je knjižnični fond tudi v 70-letih povečeval tako z zapuščinami s terena kot z zamenjavo in z nakupom. Ob koncu leta 1972 je bilo v knjižnici 3.871 enot strokovne literature, ob koncu leta 1978 pa 4.806 enot.

Pomen muzejske knjižnice določa njen knjižni fond

Zato v nadaljevanju na kratko predstavimo fond in status muzejske knjižnice. To je specialna knjižnica, ki hrani pisno kulturno dediščino škofjeloškega območja, ki je matično območje delovanja muzeja, in strokovna knjižnica, ki pokriva področje

muzejskih strok: arheologije, zgodovine, umetnostne zgodovine, etnologije. V slovenskem knjižničnem sistemu ima status specialne knjižnice s področja kulture. Od leta 2009 je vpisana v razvid knjižnic, ki izvajajo javno službo v RS. Decembra 2015 je postala polnopravna članica knjižnično informacijskega sistema Cobiss. Vodim jo podpisana, v muzeju zaposlena od leta 1980 kot kustosinja pedagoginja, ki skrbi tudi za muzejsko knjižnico.

Danes je v inventarno knjigo vpisanih nad 15.000 enot strokovne literature, skupaj z zbirkami pisne kulturne dediščine pa šteje knjižnični fond nad 24.000 enot. Gradivo knjižnica večinoma pridobiva z medknjižnično izmenjavo s sorodnimi ustanovami. Letni prirast v zadnjih petih letih je povprečno 150 naslovov monografij in 65 naslovov periodike. Uporabnikom so knjige dostopne prek listkovnih in računalniških katalogov.

Elektronski popisi so štirje: za monografije, za periodiko, za stare monografije 19. in 20. st. do leta 1950 in za Tavčarjevo knjižnico z Visokega. Slednji je nastal je v okviru prostovoljskega projekta, ki smo ga v muzeju izvajali v sodelovanje z Društvom Univerza za 3. življenjsko obdobje Škofja Loka ob pomoči muzejskih prostovoljk, članic društva.

Zbirke pisne kulturne dediščine v muzejski knjižnici

Knjižnica hrani več zbirk starejšega knjižnega gradiva. Z izjemo zbirke starih monografij do leta 1950 in stare periodike do leta 1950 so vse ostale knjižne zbirke zapuščine nekdanjih, ukinjenih knjižnic, ki so v muzej prišle kot celota:

● Knjižnica dr. Ivana Tavčarja z Visokega. Zbirka je popisana in urejena. Izdelan je digitalni popis. Obsega nad 600 naslovov.

Literatura

- Dular, A. (2002). *Živeti od knjig*. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev za Slovenijo.
- Eržen-Podlipnik, E. (2017). 80 let Muzejskega društva Škofja Loka, arhivalija meseca (julij 2017). Ljubljana: Zgodovinski arhiv. Pridobljeno 21. 8. 2017 s spletne strani: <http://www.zal-lj.si/category/arhivalija-meseca/arhivalija-meseca-2017/>
- Harni, S.: Kriteriji za utvrđivanje svojstva kao kulturnog dobra. (2012). *Muzeologija* 48/49 (2011/2012), 9-26
- Jarenc, M. (2007). *Georgica Curiosa aucta ali natančno poročilo in jasen poduk o plemiškem življenju na deželi, Ptujčan*. 13(1), 22.
- Kalanj, K. (2016). Muzejsko knjižničarstvo u Tehničkom muzeju Nikola Tesla. *Vijesti muzealaca i konzervatora*. Pridobljeno 21. 8. 2017 s spletne strani: <http://hrmud.hr/wp-content/uploads/2017/06/HMD-vijesti-2016.pdf>
- Kodrič-Dačić, E. (2012). Knjižnice in kulturna dediščina : problematika strokovnih definicij in aktualnih normativnih rešitev. Ljubljana: NUK. Pridobljeno 21. 8. 2017 s spletne strani: https://cezar.nuk.uni-lj.si/common/files/studije/knjiznice_in_kulturna%20dediscina.pdf
- Miklavčič, M. (1971). Jakob Škerl. V *Slovenski biografski leksikon* (str. 631-632). Ljubljana: SAZU.
- Ogrin, M. (2016). Bratovščinske iskre. Duhovna besedila baročnih bratovščin na Slovenskem. *Acta historiae artis Slovenica*, 2016 (2) 55-88.

- Knjižnica baronov Oblak – Wolkenberg z gradu Puštal pri Škofji Loki. Zbirka je popisana in urejena. Obsega nad 250 naslovov.
- Zbirka verskega tiska. Zbirka je popisana. Obsega nad 450 naslovov.
- Zbirka starih monografij. Zbirka je popisana in urejena. Obsega nad 3.700 naslovov.
- Zbirka stare periodike 1800-1950. Zbirka je popisana.
- Nemška občinska knjižnica 1941-1945. Zbirka je popisana in urejena. Obsega nad 500 naslovov.
- Knjižnica narodnega heroja Maksa Krmelja - Matije. Zbirka je popisana in urejena. Obsega nad 1.500 naslovov.
- Knjižnica prof. Marije Jamar Legat. Zbirka je popisana, izdelan je digitalni popis. Obsega nad 1.000 naslovov.

Zaključimo z ugotovitvijo, da je pisna kulturna dediščina enakovredna drugim vrstam dediščine v muzeju. Zato je bila deležna skrbne strokovne obdelave že v prvem obdobju delovanja Loškega muzeja. Več sto knjig v muzejski knjižnici, ki so izšle pred letom 1800, danes izpolnjuje kriterije za razglasitev za kulturni spomenik. Zaradi svoje dokumentarne vrednosti nekatere med njimi presegajo lokalni pomen. Da bi jih ohranili prihodnjim rodovom, si zaslužijo vso pozornost in boljše pogoje, kot so jih zaenkrat deležne. ●

Silva Novljan
silva.novljan@gmail.com

Šolska knjižnica za oceno in počitek

Ločena pogovora s sedmošolko in sedmošolcem

Zakaj obiskuješ šolsko knjižnico?

S-a: Da si izposodim knjige za bralno značko, ker dobim boljšo oceno pri slovenščini.

S-c: Za pisanje domačih nalog in izposojam knjig za domače branje.

Izbiraš knjige za branje tudi sam(a)?

S-a: Po lastni izbiri berem knjige, ki si jih izposodim v splošni knjižnici.

S-c: Kupim jo ali pa si jo izposodim v splošni knjižnici.

Zakaj v splošni knjižnici?

S-a: Tam imajo več knjig, ki govorijo o ljubezni in podobno, o mladih.

S-c: Tam je večja izbira.

Si izposodiš tudi poučne knjige v šolski knjižnici?

S-a: Da, za teste pri predmetih.

S-c: Včasih za pisanje nalog.

Si pri iskanju knjig pomagaš s knjižničnim katalogom?

S-a: Ne uporabljam kataloga.

S-c: Ne uporabljam kataloga

Kdo ti svetuje pri izbiri knjig?

S-a: V petem razredu me je učiteljica slovenščine peljala v knjižnico in mi pokazala, kje so knjige, primerne za mojo starost.

S-c: Nihče. Izbiram sam z brskanjem po policah in hitrim prelistavanjem knjig za seznanjanje z vsebino.

Ste bili kdaj v knjižnici na obisku kot razred?

S-a: Da. Knjižničarka nam je predstavila ureditev knjižnice in način izposoje.

S-c: V petem razredu.

Ste se učili tudi uporabe kataloga?

S-a: Ne poznam kataloga. Imamo na steni obešen seznam knjig.

S-c: Ne.

Imate kdaj medpredmetne učne ure.

S-a: Da. Učiteljici zemljepisa in slovenščine sta nas skupaj učili.

S-c: Enkrat smo jo imeli, v petem razredu.

V knjižnici?

S-a: Ne, je premajhna. A je v njej tudi prostor za blazino, na kateri lahko počivamo in beremo.

S-c: Da. ●

Udeleženci 21. srečanja predračunalniških knjižničarjev v NUK (Foto: Melita Ambrožič)

Udeležence srečanja sta v NUK pozdravili ravnateljica knjižnice, ga. Martina Rozman Salobir, in organizatorka srečanj ga. Rezka Šubic Pleničar. (Foto: Janez Kanič)

Ogledali so si razstavo "Beseda Božja ostane na veke", ki je obeležila 500. obletnico začetka Luthrove verske reforme, ter prisluhnili avtorju razstave izr. prof. dr. Jonatanu Vinklerju. Slednji je slikovito predstavil Luthrov čas in njegove reformatorske zahteve ter vsebino in pomen razstavljenih dragocenih knjig tega obdobja. (Foto: Janez Kanič)

21. srečanje predračunalniških knjižničarjev v NUK

Melita Ambrožič

Narodna in univerzitetna knjižnica
melita.ambrozic@nuk.uni-lj.si

V NUK smo 3. junija 2017 gostili udeležence srečanja »predračunalniških knjižničarjev«, ki jih že več kot dve desetletji organizira ga. Rezka Šubic Pleničar, upokojena ravnateljica Knjižnice A. T. Linhartaradovljica. Na njih se vsako leto zberejo stanovski kolegi, ki jih na čas, ko so opravljali delo v knjižnicah, vežejo posebni spomini – kataložne kartice, skrbno razvrščene v predalčkih lesenih kataložnih omaric, mehanski pisalni stroj kot glavno orodje za zapis podatkov o informacijskih virih, telefon za reševanje vprašanj uporabnikov »na daljavo«... Mlajši knjižničarji, pa tudi uporabniki knjižnic, si verjetno kar težko predstavljajo knjižničarsko delo v času brez osebnih računalnikov, interneta, svetovnega spleta, elektronskih virov, mobilnih naprav, Cobissa, Googla, računalniških oblakov ipd., »predračunalniški« pa bi rekli, da je kljub temu bilo lepo delati v knjižnici, izzivov ni bilo nič manj kot danes, časa za sproščena druženja in izmenjavo idej pa več, pa tudi več priložnosti za tkanje ne le strokovnih ampak tudi prijateljskih vezi. Slednje se ohranjajo in so žive tudi danes. Čeprav je ga. Rezka ob zaključku lanskega druženja v Radovljici razmišljala, da bo to verjetno zadnje srečanje predračunalniških knjižničarjev, ji po dveh desetletjih volje k sreči še ni zmanjkalo. ●

Prvo srečanje predračunalniških knjižničarjev leta 1997 (Vir: osebni arhiv Rezke Šubic Pleničar)

SREČANJA SPK

- 1997 Radovljica, kosilo v Lescah (Center); nato
priboljške prinesle udeležence; popold
razstave mineralov in fosilov v Trzinu
- 1998 Slovenj Gradec
izid zbornika Bili knjižničar I; del
plačalo DBC
- 1999 Ljubljana, dvorana Slovenskega kongres
kosilo v restavraciji Urška
- 2000 Ljubljana, dvorana Slovenskega kongres
kosilo pri Mraku
- 2001 Žirovnica, Čopova hiša
kosilo pri Osvaldu
- 2002 Mirska Bistrica, obiske knjižnice
pogovor in kosilo v gostilni Gril Danilo
- 2003 Vrhnika, pogovor v knjižnici
kosilo v gostišču Močilnik
- 2004 Škofja Loka, pogovor v knjižnici
kosilo na Križni gori

Emil, Rezka in Karolina, v kovčku
pa dokumentacija dvajsetih srečanj
predračunalniških knjižničarjev
(Foto: Janez Kanič)

Klepet ob kosilu v Križankah (Foto: Janez Kanič)

Naslednje srečanje bo ...
(Foto: Janez Kanič)

Odstranite digitalne ovire!

Omogočite knjižnicam zagotavljanje pametnega dostopa do kulture, informacij in znanja!

Evropske lokalne, regionalne in nacionalne vlade pozivamo, da:

Podprejo knjižnice in zagotovijo državljanom Evrope neoviran dostop do zanesljivih informacij in znanja v digitalni družbi;

Sprejmejo izjeme glede avtorskih pravic za knjižnice, da bi zadovoljile povpraševanja uporabnikov v digitalnem svetu;

Spodbujajo in podpirajo razvoj bralne sposobnosti in kritično razmišljanje prek knjižnic v času lažnih novic in preobremenjenosti z informacijami;

Preoblikujejo in posodobijo lokalne in nacionalne knjižnične politike, strategije in pravne okvire;

Prepoznajo knjižnice kot evropske institucije znanja, kulture in učenja;

Priznavajo knjižnicam pomen pri spodbujanju in doseganju ciljev trajnostnega razvoja.

Knjižnice v Evropi imajo pomembno vlogo pri prehodu iz pretežno analognega v digitalno okolje, ki je dramatično spremenilo način dostopa ter izmenjavo informacij in znanja. Naslednji korak je odstranitev obstoječih digitalnih ovir.

Potrebna sta nov pravni okvir in nov poslovni model za pridobivanje in širjenje kulture, informacij in znanja ter sodobna ureditev izjem glede avtorskih pravic, ki ustrezajo potrebam uporabnikov digitalnega sveta.

EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documental Associations) – združenje evropskih knjižnic, ob svoji 25. letnici poziva evropske oblikovalce politik, da pospešijo preoblikovanje javnih knjižnic v demokratične institucije 21. stoletja, ki spodbujajo in omogočajo vključevanje državljanov, zagotavljajo informacije in možnosti za javno razpravo ter delujejo kot lokalna središča učenja in ustvarjalnosti.

Konferenca in Svet EBLIDE, 3. in 4. maj 2017, DOKK1 Aarhus, Danska